

בעניין:

1. _____ צאנע, ת"ז _____
2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
– ע"ר 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד אהרון מייסלס קורמן (מ"ר 78484) ו/או מאיסא
אבו סאלח אבו עכר (מ"ר 52763) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065)
ו/או בנימין אחסתרובה (מ"ר 58088) ו/או נדיה דקה (מ"ר
66713) ו/או תהילה מאיר (מ"ר 71836)
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6283555 ; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. אלוף פיקוד הדרום
2. מתאם פעולות הממשלה בשטחים
3. מנהלת התיאום והקישור לרצועת עזה
ע"י מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח אל-דין 31, ירושלים
טל': 073-3925590 ; פקס: 02-6467011

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

בהתאם לפסק הדין שניתן ביום 30.6.2020 במסגרת בג"ץ 4353/20 צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום, מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם:

- (1) מדוע לא יתירו את יציאתו של העותר 1 מישראל לרצועת עזה, על מנת שיוכל לבקר אצל אביו בפעם התולרונה במסגרת נוהל "משפחות חצויות";
- (2) מדוע לא ינמקו את החלטתם מיום 29.6.2020 לדחות את בקשת העותר 1 לקבלת היתר יציאה לרצועת עזה בהתאם לנוהל "משפחות חצויות", ולא יציגו את הראיות עליהן החלטתם השלילית הזאת נשענת;
- (3) מדוע לא יתירו, במסגרת נוהל "משפחות חצויות", את יציאתו של ישראלי לרצועת עזה לצורך התאחדות עם הורו העזתי, אפילו במקרים בהם הורו הישראלי אינו יכול ללוותו לעזה מסיבה שאינה קשורה למותו, מחלתו הקשה המונעת את תנועתו, או גירושיו מההורה העזתי.

בקשה לקביעת דיון דחוף

העותר הוא הבן הבכור של "משפחה חצויה", המתגורר עם אמו ואחיו בישראל כאשר אבי המשפחה הינו תושב רצועת עזה. העתירה הזאת מוגשת על מנת להתיר את הביקור האחרון, במסגרת נוהל "משפחות חצויות", בין העותר ואביו החי ברצועה.

ביום 18.5.2020, יותר מחודש וחצי בטרם יום ההולדת ה-18 של העותר, הוגשה בקשה להתרת יציאתו ויציאת אמו ואחיו לרצועת עזה בכדי שיוכלו להתאחד עם אבי המשפחה המתגורר שם. בקשה זו הוגשה, בין היתר, בתקווה שיתאפשר לעותר לבקר את אביו בפעם האחרונה במסגרת נוהל "משפחות חצויות", שהינו נוהל המשיבים המסדיר את הנפקת היתרים מתחדשים לכניסה לעזה ושהייה בה לתקופה שאורכה עד שישה חודשים, עבור ישראלים הנשואים לתושבי הרצועה וכן עבור ילדיהם הקטינים. אחרי הגעתו לבגירות, המשיבים אוסרים על ילד ישראלי **אף לבקר** את הורו העזתי ברצועה, אלא במקרים הומניטריים נדירים ואזי רק לשלושה ימים כל פעם. הלכה למעשה, בשל מדיניות המשיבים, ייתכן והביקור המבוקש יהווה ההזדמנות האחרונה לעותר ולאביו להיפגש במולדתם בחייהם.

על אף חשיבותו של הביקור המבוקש ואופיו המיוחד עבור העותר, הבקשה שלו ושל בני משפחתו מיום 18.5.2020 לא נענתה במשך למעלה מחמישה שבועות. בהתחשב במועד ההולך וקרוב של יום ההולדת ה-18 שלו, נאלצו העותר, אמו ואחיו להגיש עתירה לבית המשפט הנכבד ביום 25.6.2020 (בג"ץ 4353/20 **צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום** (להלן: **העתירה האחרונה**)). ארבעה ימים לאחר מכן, ביום 29.6.2020, נדחתה הבקשה מושא העתירה האחרונה בשל "טעמים ביטחוניים פרטניים, אשר מטבע הדברים לא ניתן לחשפם". בעקבות זאת ובהמשך היום, הגיש המשיב 1 (שהיה המשיב היחיד בעתירה האחרונה) תגובה מקדמית מטעמו, במסגרתה התבקש בית המשפט הנכבד "להורות על דחיית העתירה על הסף . . . תוך חיוב העותרים בהוצאות".

אולם בית המשפט הנכבד לא ראה לנכון להיענות לבקשתו זו של המשיב. משמתן "החלטת מת"ק עזה [מיום 29.6.2020] בקשר עם בקשת העותרים לצאת לרצועת עזה" שינה את "המצע העובדתי שלאורו הוגשה העתירה", החליט בית המשפט הנכבד ביום 30.6.2020 **למוחק, ללא צו להוצאות, "תוך שמירת זכותם של העותרים לעתור נגד ההחלטה שניתנה"** (בג"ץ 4353/20 **צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם בנבו, 30.6.2020) (הדגשה הוספה)).

לפיכך, העתירה הזאת מוגשת בהתאם לרשות שנתן בית המשפט הנכבד לעותרים בעתירה האחרונה, לפתוח בהליך חדש כנגד החלטתו השלילית של המשיב 1 בבקשתם מושא העתירה האחרונה. יצוין כי אמו ואחיו של העותר החליטו שלא להצטרף לעתירה דן, שכן מותר להם על פי נוהל "משפחות חצויות" לחכות זמן מה ואזי להפנות למשיבים בקשה חדשה לקבלת היתרים להתאחד עם אבי המשפחה ברצועת עזה. לעומת זאת, לעותר אין את הפריבילגיה לחכות.

משהפך העותר לבגיר כשבוע ימים לאחר קבלת ההחלטה השלילית בבקשה מושא העתירה האחרונה ומתן פסק הדין בה, בקשה חדשה שתוגש בשמו להנפקת היתר לכניסה לעזה מתוקף נוהל "משפחות חצויות" תידחה על הסף. שכן, נוהל זה חדל מלחול על ילדי משפחות חצויות החל מיום הולדתם ה-18.

יצוין, כי מבחינת תחולת נוהל "משפחות חצויות", עולה מהפרקטיקה של המשיבים, כי לא חל איסור דווקא על שהייתם של ילדי משפחות חצויות ברצועת עזה החל מיום הולדתם ה-18, אלא רק

על אישור בקשות שהוגשו בשמם לאחר מכן. שהרי, כאשר אם ישראלית מגישה בקשה בשמה ובשם ילדה לקראת יום ההולדת ה-18 שלו, במסגרתה מתבקש כי תותר התאחדותם עם אבי המשפחה העזתי, ובקשתם מאושרת בהתאם לנוהל "משפחות חצויות", האם והילד שניהם מקבלים היתרים שתקופת תוקפם שווה (ובדרך כלל, היא שישה חודשים). במקרים שכאלה, הילד מורשה להישאר ברצועה עד למועד פקיעת היתרו, אפילו אם הפך לבגיר לפני כן.

בהתאם לאמור, בקשת העותר מושא העתירה האחרונה היא הבקשה האחרונה לו היה מותר להגיש במסגרת נוהל "משפחות חצויות", ועתירתו זו הינה הדרך היחידה שעודנה עומדת בפניו להביא לאישורה. כל מה שמבקש העותר, כעת, הוא כי תינתן לו הזדמנות אחרונה לראות את אביו בעזה ולהיפרד ממנו, שהרי עם הגעתו לבגירות לפני פחות מחודש, אין כל הבטחה שהמשיבים יתירו לו אף לבקר את אביו ברצועה בעתיד.

בנסיבות אלה, **מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע מועד לדיון דחוף בעתירה**, ולמצער, להורות למשיבים להגיש את תגובתם המקדמית לעתירה בהקדם האפשרי, שכן ייתכן שזו תייתר את הדיון בעתירה.

התשתית העובדתית

א. הצדדים לעתירה

1. העותר 1 (להלן: **העותר**), הינו אזרח ישראל שנולד ביום 8.7.2002 בבאר שבע. העותר הוא הבן הבכור של "משפחה חצויה". כיום, הוא מתגורר יחד עם אמו, _____ צאנע (ת"ז _____) (להלן: **האם**), וארבעת אחיו הקטינים – אשר כולם אזרחי ישראל – בלקיה. לעומת זאת, אביהם של העותר ואחיו, _____ צאנע (ת"ז _____) (להלן: **האב**), שנשוי לאמו של העותר מאז שנת 2000, הוא תושב רצועת עזה המתגורר במחנה הפליטים נוסיראת מזה למעלה מעשור. העותר סיים השנה את לימודיו התיכוניים בבית ספר אקרא ע"ש עאמר צאנע שבלקיה, ובהזדמנות הוא עובד כפועל באנף הבנייה או במפעלים.

בקשה של העותר, אמו ואחיו, שהוגשה עוד בטרם יום ההולדת ה-18 של העותר, לקבלת היתר מתוקף נוהל "משפחות חצויות" להתאחד עם אבי המשפחה ברצועת עזה, נדחתה ביום 29.6.2020 במסגרת עתירה שהוגשה בעניינם (בג"ץ 4353/20 **צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום** (להלן: **העתירה האחרונה**)). מכיוון שמתן "החלטת מת"ק עזה [מיום 29.6.2020] בקשר עם בקשת העותרים לצאת לרצועת עזה" שינה את "המצע העובדתי שלאורו הוגשה העתירה", החליט בית המשפט הנכבד ביום 30.6.2020 למוחק "תוך שמירת זכותם של העותרים לעתור נגד ההחלטה שניתנה" (בג"ץ 4353/20 **צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם בנבו, 30.6.2020)).

העתק מהעתירה האחרונה (על נספחיה) מצורף ומסומן **ע/1**;

העתק מפסק הדין שניתן ביום 30.6.2020 במסגרת העתירה האחרונה מצורף ומסומן **ע/2**.

2. לפיכך, העתירה דגן מוגשת בהתאם לרשות שנתן בית המשפט הנכבד לעותר לפתוח בהליך חדש כנגד ההחלטה השלילית בבקשה מושא העתירה האחרונה. כל מה שמבקש העותר, כעת, הוא כי תינתן לו הזדמנות אחרונה, במסגרת נוהל "משפחות חצויות", לראות את אביו בעזה

ולהיפרד ממנו, שהרי עם הגעתו לבגירות לפני פחות מחודש, אין כל הבטחה שהמשיבים יתירו לו אף לבקר את אביו ברצועה בעתיד.

3. העותרת 2 (להלן: **המוקד להגנת הפרט או המוקד**), היא עמותה רשומה שמושבה בירושלים, הפועלת, בין היתר, בעניינם של תושבי ישראל ואזרחיה, המבקשים לבקר את בני משפחותיהם ברצועת עזה. יצוין, כי המוקד היה העותרת 7 בעתירה האחרונה.

4. המשיב 1, אלוף פיקוד הדרום (להלן: **המשיב**), שהיה המשיב היחיד בעתירה האחרונה, הוא בעל הסמכות להתיר את יציאתם של תושבי ישראל ואזרחיה לרצועת עזה ממדינת ישראל, השולטת מזה למעלה מחמישים ושלוש שנים בגבולותיה של רצועת עזה ובמעברים אליה.

5. החל מיום 15.8.2005, סמכותו זו של המשיב נלמדת מסעיפים 2(א), 22(א), ו-24(א) לחוק יישום תכנית ההתנתקות, תשס"ה-2005, ומצו יישום תכנית ההתנתקות (חבל עזה), תשס"ה-2005. רי לעניין זה פס' 6 לפסק דינה של השופטת פרוקציה בבג"ץ 10336/06 **אבו חוזה נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם בנבו, 27.12.2006) ("על פי סעיף 24(א) לחוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005, לא יכנס ישראלי לשטח חבל עזה בלא היתר מטעם המפקד. הגורם המוסמך לאשר כניסת ישראלים לחבל עזה הוא אלוף פיקוד הדרום"). לפני כן, המשיב היה בעל אותה הסמכות בהיותו הגורם הצבאי שפיקד מטעם ישראל על כוחות הצבא ברצועת עזה ומתוקף תחיקת הביטחון שחלה ברצועה, אשר הוכרזה על ידו ביום 8.6.1967 כ"שטח סגור" אשר הכניסה אליה הייתה טעונה רשיון מטעמו (צו סגירת האיזור (רצועת עזה וצפון סיני) (מס' 1), תשכ"ז-1967).

6. המשיב 2, מתאם פעולות הממשלה בשטחים (להלן: **מתפ"ש**), הינו אחראי על יישום המדיניות האזרחית של ממשלת ישראל בשטחי הגדה המערבית וכלפי רצועת עזה, ואמון על תיאום וקישור עם הרשות הפלסטינית ולמול האוכלוסייה הפלסטינית בגדה המערבית וברצועת עזה. למתפ"ש כפופים המנהל האזרחי ומנהלות התיאום והקישור (המת"קים).

7. המשיבה 3, מנהלת התיאום והקישור לרצועת עזה (להלן: **מת"ק עזה**), הינה הממונה, מטעם המשיב 2, על יישום המדיניות האזרחית של ממשלת ישראל כלפי רצועת עזה, ואמון על תיאום וקישור עם הרשות הפלסטינית ולמול האוכלוסייה הפלסטינית תושבי רצועת עזה. כמו כן, מת"ק עזה מוסמכת מטעם המשיב 1 להתיר את כניסתם של ישראלים לרצועת עזה ושהייתם בה; בקשות להיתרים אלה מוגשות למשרד ישראלים במת"ק עזה (להלן: **משרד ישראלים**) ומטופלות על ידו.

ב. נוהל "משפחות חצויות" – הצורך בו, התפתחותו, והמנגנון העדכני למימוש זכותם של בני משפחות חצויות לחיי משפחה תקינים

ב(1). הצורך בהסדרת נוהל "משפחות חצויות"

8. כמפורט להלן, נוהל "משפחות חצויות" נקבע, במתכונת דומה לזו הנוכחית, בתחילת המאה ה-21. בעקבות התפרצות האינתיפאדה השנייה והטלת הגבלות חמורות על שהייתם של תושבי רצועת עזה בישראל ועל תנועה חופשית בין עזה לישראל בכלל, הופרו ונפגעו חיי המשפחה של "משפחות חצויות", הינו הכינוי למשפחות גרעיניות שחלק מבניהם הם תושבי או אזרחי ישראל (להלן: **ישראלים**) וחלקם תושבי הרצועה (להלן: **עזתיים**).

9. על פי סעיף 2 לחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), תשס"ג-2003 (להלן: **הוראת השעה**), "על אף האמור בכל דין . . . שר הפנים לא יעניק לתושב אזור [ובין היתר, תושב פלסטיני ברצועת עזה, לפי סעיף 1 להוראת השעה] . . . אזרחות לפי חוק האזרחות ולא ייתן לו רישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל, ומפקד האזור [קרי, ראש מת"ק עזה ומספר בעלי תפקיד אחרים בה, בהתאם לסעיף 1 להוראת השעה ולהסמכת מפקדי האזור לפי חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003 (אשר נחתמה על ידי שר הפנים ביום 19.2.2009)] לא ייתן לתושב אזור היתר לשהייה בישראל לפי תחיקת הביטחון באזור".

10. בין הסייגים לאיסור הגורף הנ"ל על כניסתם של תושבי רצועת עזה אל מדינת ישראל ושהייתם בה, נקבע בסעיף 13(1) להוראת השעה כי "על אף הוראות סעיף 2, רשאי שר הפנים, לפי שיקול דעתו לאשר בקשת תושב האזור למתן היתר לשהייה בישראל בידי מפקד האזור – (1) לגבי תושב אזור שגילו מעל 35 שנים – לשם מניעת הפרדתו מבת זוגו השוהה כדין בישראל; (2) לגבי תושבת אזור שגילה מעל 25 שנים – לשם מניעת הפרדתה מבן זוגה השוהה כדין בישראל". דא עקא, סעיף 3ד להוראת השעה קובע כי סמכותו של שר הפנים לפי סעיף 3 להוראת השעה לא תופעל, "אם קבע שר הפנים או מפקד האזור, לפי העניין, בהתאם לחוות דעת מאת גורמי הביטחון המוסמכים, כי תושב האזור . . . או בן משפחתו] עלולים להוות סיכון ביטחוני למדינת ישראל; בסעיף זה, 'בן משפחה' – בן זוג, הורה, ילד, אח ואחות ובני זוגם". עוד נקבע באותו הסעיף, כי "לענין זה, רשאי שר הפנים לקבוע כי תושב האזור או המבקש האחר עלולים להוות סיכון ביטחוני למדינת ישראל, בין השאר על סמך חוות דעת מאת גורמי הביטחון המוסמכים ולפיה במדינת מושבו או באזור מגוריו של תושב האזור או המבקש האחר מתבצעת פעילות העלולה לסכן את ביטחון מדינת ישראל או אזרחיה".

11. בהתאם לכך, "ועל בסיס חוות דעת גורמי הביטחון המוסמכים" לפיה "רצועת עזה הינה אזור בו מתבצעת פעילות העלולה לסכן את ביטחון מדינת ישראל ואזרחיה", הנחתה ממשלת ישראל, בהחלטתה מס' 3598 מיום 15.6.2008, את שר הפנים שלא להפעיל את סמכותו לפי סעיף 3 להוראת השעה, ביחס "למי שרשום במרשם האוכלוסין כתושב רצועת עזה, וכן למי שמתגורר ברצועת עזה אף שאינו רשום במרשם האוכלוסין כתושב רצועת עזה". ממשלת ישראל הבהירה כי החלטתה זו תחול "מכאן ולהבא ואינ[ה] חל[ה] בכל מקרה על מי שבקשתו הראשונית כבר אושרה" (שם).

12. בעקבות הוראת השעה והחלטת הממשלה מס' 3598, האפשרות לקיום חיי משפחה תקינים בישראל נשללה כמעט לחלוטין מהרבה מהמשפחות החצויות – ובניהן משפחת העותר – ומכמעט כולן שנוצרו בשני העשורים האחרונים. כיום, כניסת בן הזוג העזתי לישראל ושהייתו בה, לצורך קיום חיי משפחה תחת קורת גג אחת יחד עם בן הזוג הישראלי וילדיהם המשותפים, אסורה, אלא במקרים חריגים ביותר ובהתקיים אחד התנאים המיוחדים הבאים:

- בתנאי שקיימים "[טעמים הומניטריים מיוחדים" מעבר לעובדה כי העזתי נשוי לישראלי ו/או שיש להם ילדים משותפים (בהתאם לסעיף 1א3 להוראת השעה);

- בתנאי שהעזתי או בת זוגי, ילדו או הורה "פעלו פעולה של ממש לקידום הביטחון, הכלכלה או ענין חשוב אחר של" מדינת ישראל, או שהסדרת כניסתו של העזתי לישראל ו/או מעמדו בה היא "מענינה המיוחד של המדינה" (בהתאם לסעיף 33 להוראת השעה);
- בתנאי שמדובר בהארכת "תוקפו של רישיון לישיבה בישראל או של היתר לשהייה בישראל, שהיו בידי" העזתי "ערב תחילתו של" הוראת השעה (בהתאם לסעיף 14(1) לה);
- בתנאי שבקשת העזתי "להתאזרחות לפי חוק האזרחות או . . . לרישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל" הוגשה בטרם יום 12.5.2002 ושלא ניתנה החלטה בה בטרם יום תחילתה של הוראת השעה (בהתאם לסעיף 4(2) לה);
- או בתנאי שבקשת העזתי (הראשונית) לפי סעיף 3 להוראת השעה אושרה בטרם מתן החלטת הממשלה מס' 3598.

13. לא זו בלבד שהאפשרות לבני משפחות חצויות להתגורר ביחד בישראל לא קיימת אלא אם כן עונים על אחד התנאים החריגים הנ"ל, אלא שזכאותו של אבי המשפחה העזתי לבקר את בת זוגו וילדיהם המשותפים בישראל גם היא מוגבלת עד מאוד. נקבע בסעיף 33 להוראת השעה כי, "על אף הוראות סעיף 2, רשאי מפקד האזור לתת היתר לשהייה בישראל למטרה כמפורט להלן: (1) טיפול רפואי; (2) עבודה בישראל; (3) למטרה זמנית, ובלבד שהיתר לשהייה למטרה כאמור יינתן לתקופה מצטברת שלא תעלה על שישה חודשים".

14. המקרים בהם בעלי התפקידים המוסמכים במת"ק עזה מפעילים את הסמכות המוקנית להם (בהיותם "מפקד האזור") בסעיף 33 להוראת השעה, מפורטים במסמך שמתפרסם על ידי המשיב 2 ושמעתדכן מעת לעת בהתאם למדיניות המשתנות של המשיבים וגורמים ישראליים נוספים, הקרוי "סטטוס הרשאות בלתי מסווג לכניסת פלסטינים לישראל, למעברם בין אזור יהודה ושומרון לבין רצועת עזה וליציאתם לחו"ל" (גרסתו המעודכנת ליום 19.2.2020) (להלן: **סטטוס ההרשאות**). על פי סעיף 1(ב) לפרק "כללי" לסטטוס ההרשאות, "כניסתו של תושב רצועת עזה לישראל, טעונה היתר מידי מת"ק עזה, בהתאם להסמכה לפי צו הכניסה לישראל (פטור תושבי רצועת עזה), תשס"ה-2005, וכן בהתאם לסמכויות מפקד האזור לפי" הוראת השעה.

העתק מהפרק ה"כללי" ופרק ב' לסטטוס ההרשאות (גרסתו המעודכנת ליום 19.2.2020) מצורף ומסומן ע/3.

15. המקרים בהם נבחנות בקשות עזתים להיכנס לישראל על ידי הגורמים המוסמכים במת"ק עזה מפורטים בפרק ב' לסטטוס ההרשאות. במקרה של הורה עזתי שבת זוגו וכל ילדיהם הם ישראלים, שאינו מצוי בהליך "איחוד משפחות" בישראל ושהוא איש מן המניין – כלומר, שאינו עובד בתחום הרפואי או מטעם משרד הביטחון, ארגון בינלאומי, או הרשות הפלסטינית; שלא קיבל הזמנה לכנס מעטם הרשות הפלסטינית; שאינו עיתונאי, מורה, ספורטאי בכיר, סוחר בכיר, או גורם בכיר או איש מקצוע באחד ממספר תחומים מסוימים נוספים; ושאינו גורם פלסטיני בכיר או בכיר בפת"ח – במקרה של אבי משפחה חצויה עזתי שכזה, כניסתו לישראל אולי תותר רק באחד המקרים הנדירים הבאים:

- "לצורך קבלת טיפול רפואי מציל חיים או טיפול רפואי שבהעדרו טעם החיים משתנה כליל . . . בכפוף לכך שהטיפול המבוקש אינו זמין ברצועת עזה" (סטטוס ההרשאות, סעיף 2(א) לפרק ב'); ;
 - "לביקור קרוב משפחה מקרבה ראשונה הנמצא באשפוז ממושך . . . או החולה במחלה קשה, אשר יש בה חשש לחיי החולה" (שם, בסעיף 2(ה) לפרק ב'); ;
 - "לביקור אסירים הכלואים בבתי הכלא בישראל, בהתאם לכללים וההנחיות הנקבעים על ידי שירות בתי הסוהר בעניין ביקורי כלואים" (שם, בסעיף 5(א) לפרק ב'); ;
 - "לביצוע פעולות הכרחיות לשם ניהול הליך משפטי בבית משפט בישראל . . . בכפוף למספר תנאים "לרבות התנאי] כי מניעת כניסתו של התושב תביא לסיכול ההליך המשפטי או לפגיעה קשה בו" (שם, בסעיף 5(ב) לפרק ב'); ;
 - "לצורך ראיון בקונסוליות/שגרירויות, בתנאי שהראיון המבוקש אינו זמין ברצועת עזה" (שם, בסעיף 5(ה) לפרק ב'); ;
 - "לצורך יציאה לחו"ל" למטרות מסוימות (שם, בסעיף 5(ז) לפרק ב'); ;
 - "לצורך השתתפות בחתונה או לווייה של קרוב משפחה מקרבה ראשונה" (שם, בסעיף 5(ח) לפרק ב'); ;
 - או "במקרים חריגים" אחרים "שאינם עומדים בקריטריונים" המסוימים, "בכפוף לנסיבות יוצאות דופן" (שם, בסעיף 5(יא) לפרק ב').
16. על כן, בהתאם להוראת השעה, החלטת הממשלה מס' 3598, ומדיניות המשיבים כפי שנקבעת בסטטוס ההרשאות, נאסר על הרוב המוחלט של המשפחות החצויות שנוצרו מאז תחילת המילניום החדש מלממש את זכותם לחיי משפחה תקינים בשטחי מדינת ישראל. וזאת, משום שנאסר על אבי המשפחה העזתי להתגורר בישראל יחד עם שאר בני משפחתו הגרעינית. לא זו אף זו, ברוב המקרים, שהייתו הזמנית של אבי המשפחה העזתי בישראל, באופן שתאפשר לו להיפגש עם לפחות חלק מבני משפחתו הגרעינית הישראלים, תותר רק במקרים מסוימים בהם אחד מבני המשפחה חולה במחלה קשה או מאושפז, נכלא בבית כלא ישראלי, עומד להתחתן או נפטר.

ב(2). התפתחות נוהל "משפחות חצויות"

17. בהינתן ההגבלות החמורות האלו, שלמעשה מונעות מהרבה מהמשפחות החצויות להתגורר ביחד בישראל ואף לקיים ביקורים משפחתיים קצרים בה, נוהלם של המשיבים בעניין "משפחות חצויות" מהווה את המנגנון היחיד המאפשר לבני משפחות אלה לממש – אפילו באופן חלקי – את זכותם החוקתית לחיי משפחה במולדתם.
18. במאמר מוסגר יצוין, כי עוד בטרם התפרצות האינתיפאדה השנייה וחקיקת הוראת השעה, קיים "נוהל משפחות חצויות" שמטרתו הייתה דווקא **לאפשר** לבני משפחות חצויות להתגורר **יחד בישראל**. באמצעות הנוהל הזה, הונפקו לתושבי רצועת עזה (וכן לתושבי הגדה המערבית), אשר היו נשואים לתושבי ישראל ושבקשתם התקינה לאיחוד משפחות בישראל תלויה ועומדת במשרד הפנים מעל שנה אחת, היתרים מתחדשים לשהייה ולינה בישראל לשישה חודשים.

העתק ממכתב מטעם פרקליטות המדינה מיום 4.1.1999 שנשלח לנציג המוקד במסגרת בג"ץ 3677/97 **רואידה נ' שר הפנים** מצורף ומסומן ע/4.

19. "נוהל משפחות חצויות", במתכונתו הנ"ל, הינו שריד מעידן שחלף. עם התפרצות האינתיפאדה השנייה, חקיקת הוראת השעה (ובהמשך, מתן החלטת הממשלה מס' 3598), והטלת הגבלות חמורות אף על כניסת ישראלים לרצועת עזה, נאלצו המשיבים להסדיר נוהל "משפחות חצויות" עם מנגנון הפוך. וזאת, על מנת שלא תישלל לחלוטין את זכותם של בני משפחות חצויות לקיים חיי משפחה תקינים במולדתם, במקרים (הרבים) בהם נשללה זכותם לעשות זאת בשטחי מדינת ישראל.

20. כבר בשלהי 2004, הודיעו רשויות המדינה על קיום נוהל "משפחות חצויות" במתכונת הדומה לזו הנוכחית, המאפשר לבני משפחות חצויות לממש זכותם לחיי משפחה ברצועת עזה:

3. הרצון להגן על התא המשפחתי וטובת הילדים ולקיים חיי משפחה תקינים ככל האפשר עומד לנגד עיני רשויות צה"ל באזור [חבל עזה]. היותו של אחד מבני הזוג תושב ישראל, בעוד בן הזוג השני הינו תושב הרשות הפלסטינית, בוודאי שאיננה מקלה על קיום חיי משפחה תקינים, קל וחומר כאשר מעורבים ילדים במציאות זו.

4. לאור המודעות לקושי האמור לעיל, גובשו נהלי עבודה העוסקים במשפחות חצויות. על פי נהלים אלו, רשאי בן הזוג הישראלי להגיש בקשה, בצירוף מסמכים תומכים, לימשרד ישראלים של מנהלת התיאום והקישור (מת"ק) במעבר ארז, להתיר כניסתו לרצועה לצורך ביקור בן זוגו, תושב הרצועה.

העתק ממכתב מטעם היועץ המשפטי לצה"ל באזור חבל עזה שנשלח לנציג המוקד ביום 9.11.2004 מצורף ומסומן ע/5.

21. גם בשלהי שנת 2004, במסגרת בג"ץ 10043/03 **אבאגיאן נ' מפקד כוחות צה"ל ברצועת עזה**, הודיע המשיב (שם) על החלטתו "שלא להתיר . . . את כניסתם **התדירה והבלתי מבוקרת** של אלפי ישראלים לאזח"ע, גם אם קרובי משפחתם מתגוררים ברצועה". עם זאת, באותה תגובה משלימה (מס' 2) מיום 27.8.2004 (סעיפים 21-22), פירט המשיב מספר מקרים בהם כניסת ישראלים לרצועת עזה תתאפשר, וביניהם המקרה המוסדר בנוהל "משפחות חצויות" (קווי התחתון הוספו):

עם זאת, ונוכח הרצון להתחשב, במידת האפשר, בצורכיהם של תושבי הרשות הפלסטינית, כמו גם ברצונם של אזרחי ותושבי ישראל לבקר את קרוביהם המתגוררים באזח"ע, מאפשר המשיב, אף בתקופת העימות המזוין, ובהעדר מניעה ביטחונית פרטנית, כניסתם לאזח"ע של קרובי משפחה מדרגה ראשונה המבקשים לבקר באזח"ע בשל קיומו של צורך הומניטרי חריג (חתונה, אירוסין, מחלה קשה, הלוויה וכיו"ב).

כן מותרת, בהעדר מניעה ביטחונית פרטנית, כניסתם לאזח"ע של ישראלים הנשואים לאדם המתגורר באזח"ע.

בנוסף, מתיר המשיב, בהעדר מניעה ביטחונית פרטנית, את כניסתם לאזח"ע, של ישראלים המבקשים לבקר את קרובי משפחתם מדרגה ראשונה, עימם לא נפגשו בשנה האחרונה ובלבד שהבקשה היא לביקור במהלך אחד מהחגים – עיד אל אדחה, עיד אל פיטר (למוסלמים) או חג המולד (לנוצרים).

יצוין עוד, כי ישראלים שלהם ניתן היתר ביקור באזח"ע רשאים לצרף כנלווים אף את קרובי משפחתם מדרגה ראשונה שגילם אינו עולה על 18.

העתק מתגובה משלימה (מס' 2) מטעם המשיב מיום 27.8.2004 שהוגשה במסגרת בג"ץ 10043/03 מצורף ומסומן ע/6.

22. על אף שרשימת המקרים בהם כניסת ישראלים לרצועת עזה לצורך ביקור קרובי משפחה עזתים צומצמה מאז 2004 – כבר בשנת 2008 הוסרה האפשרות לבקר במהלך החגים את בני משפחה מקרבה ראשונה עמם לא קוים מפגש בשנה האחרונה, ועד שנת 2011 נשללה האפשרות להשתתף בחגיגת אירוסין של בן משפחה מקרבה ראשונה – עיקרו של נוהל "משפחות חצויות" עמד ועודנו עומד על כנו, אם כי תוך שינויים לניסוחו של הנוהל עצמו.
23. כידוע, עלה ארגון החמאס לשלטון ברצועת עזה ביוני 2007, כשנתיים לאחר יישום תכנית ההתנתקות וביטול הממשל הצבאי בעזה (שהתבצעו בהתאם להחלטת הממשלה מספר 4235 מיום 11.9.2005 והמנשר בדבר סיום הממשל הצבאי, שנחתם למחרת היום על ידי מפקד כוחות צה"ל באזור חבל עזה). בעקבות זאת, הגדירה ועדת השרים לביטחון לאומי של ממשלת ישראל, בהחלטתה ב/34 מיום 19.9.2007, את רצועת עזה כ"שטח עויני", בהיותה תחת השליטה של חמאס (שהוכר באותה החלטה כ"ארגון טרור") (בג"ץ 5268/08 **ענבר נ' אלוף פיקוד הדרום**, פס' 1 לפסק דינה של השופטת חיות (כתוארה דאז) (אשר מצטט מהחלטת הוועדה האמורה מיום 19.9.2007) (פורסם בנבו, 9.12.2009)). "לאור זאת", הכריזה הוועדה, "יוטלו הגבלות נוספות על שלטון החמאס . . . ותוטל מגבלה על תנועת אנשים מהרצועה ואליה" (שם).
24. אף על פי כן, ביולי 2008 הבהיר מת"ק עזה כי נוהל "משפחות חצויות" לא השתנה: "תותר כניסת ישראלים הנשואים לתושב המתגורר באזח"ע למטרת ביקור בעל/אישיה . . . [וכן] תותר כניסתו של נלווה ובתנאי שהוא קרוב משפחתו מדרגה ראשונה של מי שהותרה כניסתו לרצועה – בן זוג אחד או ילדים עד גיל 18".
- העתק ממכתב בעניין "הבהרת קריטריונים לכניסת ישראלים לרצועה", שנשלח לנציג המוקד ביולי 2008 מטעם מת"ק עזה, מצורף ומסומן ע/7.
25. נוהל "משפחות חצויות" נוסח באופן דומה במסמך שהתפרסם על ידי מתפ"ש במאי 2011 בעניין "מדיניות תנועת אנשים בין מדינת ישראל לרצועת עזה". שם, נקבע כי מותרת "יציאה [של ישראלים לרצועת עזה] במסגרת נוהל 'משפחות חצויות' – יציאת ישראלים שבן זוגם מתגורר ברצועה לצורך התאחדות עם בן הזוג". כמו כן, נקבע שם כי תותר יציאתם לרצועה של "נלווים", לרבות "ילדים עד גיל 18" של ישראלים שהותרה כניסתם לעזה (בין היתר, מתוקף נוהל "משפחות חצויות").
- העתק מהמסמך מאת מתפ"ש בעניין "מדיניות תנועת אנשים בין מדינת ישראל לרצועת עזה" (מעודכן ליום 5.5.2011) מצורף ומסומן ע/8.
26. יצוין, כי ביום 4.8.2015 הודיע נציג מתפ"ש לנציג המוקד, כי ביום 23.7.2015 "הנחה מפקד פיקוד הדרום על צמצום יציאת ישראלים לרצועת עזה, מחשש לסיכון לחייהם, נוכח המצב הביטחוני השורר ברצועת עזה אשר החמיר בתקופה האחרונה. חשש זה, [מצטרף לחשש ביטחוני הקיים גם מניצול לרעה של יציאת ישראלים לרצועת עזה לצורכי ארגוני הטרור". באותו מכתב, הבהיר נציג מתפ"ש כי "אין ההנחה [הזאת] אוסרת באופן גורף על יציאת ישראלים לרצועת עזה, אלא מצמצמת את הקריטריונים המאפשרים מתן היתר ליציאה, אך ורק למקרים פרטניים, ובנסיבות חריגות ייחודיות ודחופות". יודגש, כי אפילו לאחר קבלת

החלטה זו, וכן עד היום, המשיכו המשיבים להנפיק היתרי כניסה לרצועת עזה עבור ישראלים מתוקף נוהל "משפחות חצויות".

העתק ממכתב שנשלח מנציג מתפ"ש לנציג המוקד ביום 4.8.2015 מצורף ומסומן ע/9.

27. אפילו בתקופה האחרונה, כאשר בעקבות התפרצות נגיף הקורונה "הוטל סגר על רצועת עזה מטעמי שמירה על בריאות הציבור", החליטו המשיבים להמשיך לבחון ולאשר "בקשות במסגרת קריטריון 'משפחות חצויות'". כך הודיע נציג המשיבים 2 ו-3 לנציג המוקד במכתב מיום 10.6.2020, בו הוסיף כי "יציאתם של ישראלים בעלי משפחות חצויות המבקשים לקבל היתר ליציאה לרצועת עזה במהלך הסגר שהוטל מטעמים של שמירה על בריאות הציבור מותנית בחתימה, במעמד היציאה, על כתב הצהרה והתחייבות בנוסח המצורף כנספח", על פיו "לא תותר יציאה[ה] בחזרה לרצועת עזה במהלך תקופת הסגר" לבני משפחות חצויות ששבו לישראל לאחר שיצאו לעזה באמצעות ההיתר. וזאת, בהתאם להסדרים שגובשו במסגרת שתי עתירות בעניינן של משפחות חצויות, שהוגשו לבית המשפט הנכבד בעקבות הטלת הסגר האמור (ר' בג"ץ 2442/20 אלטייף נ' אלוף פיקוד הדרום (פורסם בנבו, 26.4.2020); בג"ץ 2875/20 שוויקי נ' אלוף פיקוד הדרום (פורסם בנבו, 2.6.2020)).

העתק ממכתב מטעם המשיבים 2 ו-3 מיום 10.6.2020 מצורף ומסומן ע/10.

ב(3). המנגנון העדכני למימוש הזכות של בני משפחות חצויות לחיי משפחה תקינים, כפי שמוסדר

"משפחות חצויות"

28. כיום, הנוסח המעודכן של נוהל "משפחות חצויות" נמצא בסעיף 7(ג)(2) לפרק ב' לסטטוס ההרשאות. על פיו, אחד "הקריטריונים ליציאתם של ישראלים לרצועת עזה" הינה:

'משפחות חצויות': יציאת ישראלים שכן זוגם על-פי נישואין מתגורר ברצועה (משפחות חצויות)', לצורך התאחדות עם בן הזוג, יחד עם ילדיהם הישראלים עד גיל 18. במידה שההורה הישראלי אינו יכול לצאת לרצועה (רק במקרים של מחלה קשה המונעת את תנועתו/מוות/גירושין), יתאפשר לילדיו (עד גיל 18) לצאת לרצועה, לביקור ההורה העזתי.

(א) כשמדובר בילדים עד גיל 16, יתאפשר ליווי של בן משפחה אחד מקרבה ראשונה או שניה (אח גדול-עד גיל 18, סבא/סבתא ובמקרים חריגים יאושר ליווי של דוד/ה ישראלים).

(ב) האישור יינתן רק לבני המשפחה הישראלים (הורים/ילדים).

(ג) יציאת הילדים (עד גיל 18) תעשה לאחר חתימה של האפוטרופוס הישראלי על הצהרת הסרת אחריות ביטחונית ואישית טרם יציאתם לרצועה.

(ד) יציאת ילדים ללא ליווי הורה תתאפשר לפרק זמן שלא יעלה על שבוע ימים.

29. כפי שנקבע בסעיף 1(ג) לסטטוס ההרשאות, "יציאתו של ישראלי, לרבות תושב ישראלי ואזרח זר שניתן לו רישיון ישיבה בישראל, לרצועת עזה, טעונה היתר מידי מפקד פיקוד הדרום ומת"ק עזה מטעמו, בהתאם להסמכה לפי סעיף 24 לחוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005". בהתאם לכך, בקשות לקבלת היתרים מתוקף נוהל "משפחות חצויות" מוגשות למשרד ישראלים (במת"ק עזה) ומטופלות על ידו. על פי סעיף 3(ז) לנוהלו של משרד ישראלים מיום 11.2.2019 בעניין "טיפול בבקשות ישראלים ליציאה מישראל לרצועת עזה", תוקף ההיתרים שמונפקים בהתאם לנוהל "משפחות חצויות" הוא "עד 6 חודשים", ואילו תוקף ההיתרים שמונפקים במקרים הומניטריים ו/או "חריגים" אחרים הוא "עד 3 ימים".

העתק מ"נוהל טיפול בבקשות ישראלים ליציאה מישראל לרצועת עזה – משרד ישראלים", מיום 11.2.2019, מצורף ומסומן ע/11.

30. בהתאם לאמור, מטרתו של נוהל "משפחות חצויות" הייתה ועודנה לאפשר לבני זוג שאחד מהם ישראלי והשני עזתי, לקיים חיי משפחה במולדתם יחד עם ילדיהם הקטינים. בהתאם לנוהל במתכונתו הנוכחית, ובכפוף למדיניותיה המשתנות של מדינת ישראל ובדיקות ביטחוניות שמתבצעות לכל ישראלי מעל גיל 16 (לרבות ילדים קטינים), מונפקים היתרים המאפשרים לבן הזוג הישראלי לצאת לרצועה ולשהות בה לצד בן זוגו העזתי, יחד עם ילדיהם הישראליים הקטינים, לתקופה שאורכה עד שישה חודשים.

31. יצוין, כי במסגרת נוהל "משפחות חצויות", לילדים ישראלים קטינים שמעל גיל 16 מונפקים היתרים אישיים נפרדים, ואילו ילדים ישראלים קטינים מתחת לגיל 16 נחשבים כנלווים להורם הישראלי וכלולים בהיתרו.

32. על פי דין, מותר לישראלים שנכנסו לרצועת עזה באמצעות היתר שהונפק בהתאם לנוהל "משפחות חצויות" (ובכלל) לצאת ממנה ולחזור לישראל דרך מעבר ארז בכל רגע נתון. תוקף ההיתר פג בעת יציאת הישראלים את רצועת עזה, אפילו אם לא שהו ברצועה עד לתום ששת החודשים הנותנים. לפיכך, כל פעם שבני המשפחות החצויות הישראלים מעוניינים להיכנס שוב לעזה, הם נדרשים לבקש ולקבל היתר חדש מטעם המשיבים. מאידך, בני המשפחות החצויות הישראלים המעוניינים להישאר ברצועת עזה מעבר לשישה חודשים ברצף, נדרשים להגיש בקשה לחידוש היתרם לקראת מועד פקיעתו (כאשר באופן רשמי, חידוש היתר נחשב על ידי המשיבים כהנפקת היתר חדש).

33. ככלל, אין מגבלות על כמות ההיתרים שניתן לקבל מתוקף נוהל "משפחות חצויות" או על התכיפות בה ניתן לבקשם. על כן, בפועל הנוהל מסדיר שתי אפשרויות לקיום חיי משפחה עבור משפחות חצויות. בני משפחה חצויה ישראלים יכולים לבחור להקים את מרכז חייהם בעזה ולהתגורר שם יחד עם ההורה/בן הזוג העזתי תחת קורת גג משותפת אחת. במקרה הזה, הם יידרשו לחדש את היתריהם כל חצי שנה, וכל פעם שייצאו לישראל בכדי לבקר את קרוביהם הישראלים (או לכל סיבה אחרת) יצטרכו לקבל היתרים חדשים על מנת לחזור לביתם ברצועה. לחלופין, בני משפחה חצויה ישראלים יכולים לבחור להתגורר בישראל מרוחקים מההורה/בן הזוג העזתי, ולבקר מפעם לפעם ברצועה בכפוף לקבלת ההיתר(ים) הנדרשים לכל ביקור.

34. יודגש, כי נוהל "משפחות חצויות" לא מגן על זכותם לקיום חיי משפחה תקינים של בני משפחות חצויות באופן מלא ומשוריין. כאמור, כל פעם שבני משפחה חצויה ישראלים מבקשים לחזור לביתם בעזה ולהתאחד שם עם אבי המשפחה העזתי, הם חייבים להגיש בקשה חדשה. לעיתים לא רחוקות, הם נדרשים לחכות שבועות ואף חודשים עד שבקשתם תיענה, וכמובן, תמיד עומדת האפשרות שהבקשה תידחה (אפילו אם בעבר בקשותיהם תמיד אושרו).

35. לא זו אף זו, בשני מקרים מסוימים, נוהל "משפחות חצויות" שולל את האפשרות של ילדים ישראלים של משפחות חצויות לממש במולדתם את זכותם לחיי משפחה תקינים עם הוריהם העזתיים.

36. יודגש, כי על פי הנוהל במתכונתו הנוכחית, הכלל הוא כי אי יכולתו של ההורה הישראלי ללוות את ילדיהם הקטינים המשותפים שלו ושל בן זוגו העזתי לרצועה, מונע מהילדים לבקר אצל ההורה העזתי. רק אם אי יכולתו של ההורה הישראלי ללוות את ילדיו לרצועה נובע מ"מחלה קשה המונעת את תנועתו", מהיותו מגורש מההורה העזתי, או מהיותו מת, מותר לילדים לצאת לרצועה בכדי לבקר את ההורה העזתי. וזאת, "לפרק זמן שלא יעלה על שבוע ימים" במקום שישה חודשים, וביחס לילדים מתחת לגיל 16, בכפוף לקבלת "ליווי של בן משפחה אחד מקרבה ראשונה או שניה".
37. יחד עם זאת, יצוין כי לנוהל של משרד ישראלים בעניין "טיפול בבקשות ישראלים ליציאה מישראל לרצועת עזה" (ר' נספח 11/ע), מצורף "טופס הסכמת הורה/אפוטרופוס ליציאת קטין ישראלי לעזה בהתאם ליסטטוס הרשאות בלתי מסווג לכניסת פלסטינים לישראל, למעברם בין אזור יהודה ושומרון לבין רצועת עזה וליציאתם לחו"ל". על פי נוסחו של הטופס, "במידה וההורה/האפוטרופוס בחו"ל – יש לצרף צילום דרכוניהם של שני ההורים /כל האפוטרופוסים, או להציג אישור זה מאומת ע"י קונסול ישראלי או ע"י נוטריון". הטופס אף כולל נוסח של "אישור קונסול/נוטריון". על כן, עולה השאלה האם, על פי הפרקטיקה של המשיבים, הימצאותו של ההורה הישראלי בחו"ל מהווה, כשלעצמה, עילה נוספת להתרת יציאתם ללא ליווי של ילדיו לרצועת עזה לצורך התאחדות עם ההורה העזתי.
38. כך או כך, חשוב להטעים בענייננו, כי נוהל "משפחות חצויות" חדל לחול על ילדים ישראלים לאחר יום הולדתם ה-18. כלומר, בקשה להיתר יציאה לרצועת עזה במסגרת נוהל "משפחות חצויות" תידחה כלפי ילד ישראלי אם הוגשה לאחר שהפך לבגיר.
39. יצוין, כי מבחינת תחולת נוהל "משפחות חצויות", עולה מהפרקטיקה של המשיבים, כי לא חל איסור דווקא על שהייתם של ילדי משפחות חצויות ברצועת עזה (או אפילו על כניסתם לרצועה) החל מיום הולדתם ה-18, אלא רק על אישור בקשותיהם שהוגשו לאחר מכן. שהרי, כאשר אם ישראלית מגישה בקשה בשמה ובשם ילדה לקראת יום ההולדת ה-18 שלו, במסגרתה מתבקש כי תותר התאחדותם עם אבי המשפחה העזתי, ובקשתם מאושרת בהתאם לנוהל "משפחות חצויות", האם והילד שניהם מקבלים היתרים שתקופת תוקפם היא שווה (ובדרך כלל, היא שישה חודשים). במקרים שכאלה, הילד מורשה להישאר ברצועה עד למועד פקיעת היתרו, אפילו אם הפך לבגיר לפני כן. אולם, על פי הנוהל, לא יונפק לו היתר נוסף.
40. לפיכך, זכאותו של ילד ישראלי לבקש כי יונפק לו היתר מתוקף נוהל "משפחות חצויות" נשללת ממנו ברגע שחדל להיות קטין, ובד בבד נשללת זכותו לקיום חיי משפחה תקינים עם הורו העזתי (ועם אחיו העזתיים במידה ויש לו) במולדתם. למעשה, על פי נהלי המשיבים, האפשרות החוקית היחידה – ובהיותה כך, האבסורדית – שעומדת בפני ילד ישראלי בגיר המבקש להמשיך לקיים חיי משפחה תקינים עם הורו העזתי במולדתם, היא להתחתן עם תושבת הרצועה ולהקים איתה משפחה גרעינית חצויה משלו, ובכך לקנות לעצמו (מחדש) זכאות לקבלת היתרים במסגרת נוהל "משפחות חצויות".
41. בהתאם לקריטריונים של המשיבים, כפי שנקבעים בסעיף 7(ב) ו-7(ג) לפרק ב' לסטטוס ההרשאות, בקשותיהם של ילדים ישראלים **בגירים** של משפחות חצויות לצאת לרצועת עזה

(שלא במסגרת עבודתם) **נשקלות** אך ורק "במקרים הומניטאריים . . . ובנסיבות חריגות, ייחודיות ודחופות בלבד", וזאת ככלל רק "לצורך ביקור קרוב משפחה מקרבה ראשונה" (כולל סבים) הנמצא (כדין) ברצועה "החולה במחלה קשה, אשר יש בה חשש לחיי החולה או כזו המצריכה אשפוז ממושך", או "לצורך השתתפות בלוויה או בחתונה של קרוב משפחה מדרגה ראשונה" (כולל סבים) שיערכו ברצועה. בכפוף לבדיקות ביטחוניות פרטניות ולמדיניות המשתנות של מדינת ישראל, בקשות אלה מאושרות, ככלל, לתקופה שלא תעלה על שלושה ימים.

42. על כן, לאחר שמלאו לו 18 שנים, הילד הישראלי (שלו אין קרובי משפחה מקרבה ראשונה (כולל סבים) ברצועת עזה פרט מהורהו העזתי), זכאי אך ורק **לבקר** אצל הורהו העזתי, וזאת, רק אם יינשא ההורה לבן זוג חדש או יחלה במחלה קשה, ואזי רק לשלושה ימים כל פעם. בנסיבות הנ"ל, במידה וההורה העזתי לא יתחתן שוב ולא יסבול ממחלה קשה, לא יהיה ילדו הישראלי הבגיר זכאי לצאת לרצועת עזה לבקרו, אלא רק לקבורו.

ג. תולדותיה של המשפחה החצויה של העותר

43. אביו של העותר, שהינו פלסטיני תושב רצועת עזה, נולד בלוב ביום 26.2.1980, ובהמשך עבר יחד עם משפחתו לרצועה. החל בשנת 1996, עבד האב כפועל בניין בישראל, שם הכיר את אמו של העותר. כאמור, האם היא אזרחית ישראל, שנולדה ביום 13.10.1981 בבאר שבע. הוריו של העותר (להלן: **בני הזוג**) נישאו זה לזו ביום 6.3.2000.

העתק מתעודת הזהות של האם מצורף ומסומן **ע/12**;

העתק מתעודת הזהות של האב מצורף ומסומן **ע/13**;

העתקים מחוזה הנישואין של הוריו של העותר ותרגומו לעברית מצורפים ומסומנים **ע/14**.

44. לאחר נישואיהם, בני הזוג הגישו בקשה לאיחוד משפחות והתגוררו ביחד בלקיה. שהייתו של האב בישראל הוסדרה באמצעות היתרים מתחדשים שהונפקו לו מטעם המשיבים, במסגרת ההליך לאיחוד משפחות. בשלב מסוים קיבל האב מספר זהות ישראלית, אלא (בהתאם להוראת השעה) לא קיבל אזרחות.

45. וככה, בישראל, הקימו בני הזוג את משפחתם. כאמור, ביום 8.7.2002 נולד להם את בנם הבכור, _____, העותר בהליך דנן. כשנתיים לאחר מכן, ביום 28.4.2004, נולד אחיו של העותר, _____, ובימים 18.11.2005 ו-27.1.2009 נולדו שתי אחיותיו, _____ ו-_____, בהתאמה.

העתק מתעודת הזהות של העותר מצורף ומסומן **ע/15**;

העתק מתעודת הלידה של העותר מצורף ומסומן **ע/16**;

העתק מתעודת הזהות של אחיו של העותר, _____, מצורף ומסומן **ע/17**.

46. יצוין, כי הוריו של האב (שהינם הסבים העזתיים של העותר) מתגוררים עד היום ברצועת עזה יחד עם 3 אחיותיו של האב; ואילו 3 אחיו של האב כולם מתגוררים כיום בחו"ל. בשנת 2009 חלה אביו של האב במחלת לב. על כן, כמה חודשים לאחר לידתה של בתו _____, נאלץ אביו של העותר לחזור לרצועת עזה בכדי לסעוד את אביו שלו ולטפל בו ולתמוך גם באמו הקשישה.

47. יודגש, כי להחלטת האב לחזור לרצועת עזה בכדי לתמוך בהוריו הקשישים היו השלכות מרחיקות לכת עבורו, אשתו, וילדיו שמעצבות את דרכי חייהם עד היום. הצורך בהגשת העתירה דן נובע באופן ישיר מרצונו של האב לכבד את הוריו ולעמוד לצדם ולסייע להם בעת מצוקתם בתחילת שנת 2009. וזאת, בעקבות מדיניות שהנהיגו המשיבים באותה עת – הנהיגו ומנהיגים עד היום – לאסור על תנועה חופשית בין ישראל לרצועת עזה, ולאפשר תנועה ביניהן רק במקרים הומניטריים נדירים (וכן במספר מקרים חריגים נוספים שאינם רלוונטיים לעניינם של העותר ומשפחתו), כפי שמפורט לעיל.
48. בהתאם למדיניות המשיבים, לא הייתה קיימת (ועד היום לא קיימת) אפשרות לאב להמשיך להתגורר עם משפחתו בישראל תוך קיום ביקורים תכופים בעזה, ועל אחת כמה וכמה ביקורים ממושכים ו/או ספונטניים בהתאם לצורכיהם הדינמיים של הוריו הקשישים. מדיניות המשיבים הכתיבה כי האב, בהיותו בנם של תושבי הרצועה שלא קיבל אזרחות ישראלית, היה צריך להעתיק את מקום מגוריו מישראל לעזה על מנת שיהיה זמין ונגיש לבוא לעזרת הוריו בכל רגע נתון.
49. יצוין, כי בעת שחזר האב לרצועת עזה, הוא לא תכנן להישאר שם לנצח. אמנם, הוא ביקש וקיבל היתר מטעם המשיבים לצאת לעזה לתקופה מוגבלת על מנת לטפל בהוריו. אולם, בשל מצבם הבריאותי הרעוע של הוריו הקשישים, נאלץ האב להישאר ברצועה מעבר לתקופה בה הותרה שהייתו בה.
50. כתוצאה מכך, איבד האב את מעמדו בישראל וזכאותו לשהות ולהתגורר בה. בבת אחת, כניסתו לישראל, מרכז חייו החל משנת 2000 ומקום מגוריהם של אשתו וילדיהם, נאסרה באופן כמעט מוחלט, פרט במקרים הומניטריים וחריגים בהם יהיה זכאי לקבל היתר מיוחד מטעם המשיבים, כפי שמפורט לעיל. ואכן, מאז, כלל הבקשות שהוגשו להתרת כניסתו חזרה של האב לישראל נדחו. כך, התאדטה האפשרות למשפחת העותר לקיים חיי משפחה תקינים בישראל ולהתגורר בה ביחד.
51. מנקודת המפנה המכריעה הזו הלאה, זכותם של העותר, אמו ואחיו לקיים חיי משפחה תקינים במדינתם יחד עם אבי המשפחה נשללה, והיה ניתן לממשה במולדתם אך ורק ברצועת עזה. וזאת, בכפוף לקבלת היתרים מתחדשים שמונפקים על ידי המשיבים בהתאם לנוהל "משפחות חצויות". כך, הפך העותר בגיל 6 לבן "משפחה חצויה".
52. מספר חודשים לאחר שאבי המשפחה חזר לרצועת עזה, החליטה האם להעתיק את מקום מגוריהם שלה ושל העותר ואחיו מישראל לעזה, כך שיוכלו להתגורר שם יחד עם אבי המשפחה. בהתאם לכך, הגישה האם, בפעם הראשונה, בקשה לקבלת היתר יציאה לעזה מתוקף נוהל "משפחות חצויות" בשלהי שנת 2009. בקשה זו אושרה והונפק לה ולילדיה היתר יציאה לעזה. אולם יודגש, כי בשל חשש ביטחוני שקיים בעניינה (לטענת המשיבים) הכפיפו המשיבים את האם, כתנאי לקבלת ההיתר המבוקש, לחתום על התחייבות לפיה לא תותר חזרתה לעזה תוך שנה מיום כניסתה אליה, במידה ותשוב במהלך אותה השנה לישראל.
53. מאז ועד שנת 2016, המשיכו בני הזוג לגדל את העותר ואחיו ביחד תחת קורת גג אחת במחנה הפליטים נוססיראת שברצועת עזה. במהלך תקופה זו, בה מרכז חייהם של האם וילדיה היה בעזה, נהגה האם לצאת את הרצועה יחד עם ילדיה מדי פעם בכדי לבקר את בני משפחתה

בישראל, בדרך כלל במהלך חופשות בתי הספר בעזה. כך, הגישה העותרת לא מעט בקשות מתוקף נוהל "משפחות חצויות", הן לקבלת היתרים לחזור לעזה יחד עם ילדיה בסיום ביקוריהם התקופתיים בישראל, הן לחידוש היתריהם לשהות ברצועה כשלא יצאו ממנה תוך חצי שנה מכניסתם האחרונה אליה.

54. יצוין, כי כלל הבקשות שהגישה העותרת במסגרת נוהל "משפחות חצויות" על מנת להסדיר את מגוריהם שלה ושל ילדיה ברצועת עזה, וזאת בין השנים 2010-2016, אושרו על ידי המשיבים, אם כי לפעמים רק לאחר שהוגשה עתירה לבית משפט נכבד זה.

העתקים משני היתרים (לדוגמה) שהונפקו לעותר, אמו ואחיו מתוקף נוהל "משפחות חצויות" מצורפים ומסומנים **ע/18**.

55. בתחילת חודש יוני 2011 יצאו העותר, אמו ואחיו מרצועת עזה בפעם הראשונה מאז שעברו להתגורר בה. בקשתם לחזור לחיק אבי המשפחה בעזה, שהוגשה בשלהי אותו החודש, לא נענתה במשך למעלה מחודש, ועל כן הוגשה עתירה בעניינם ביום 25.7.2011 (בג"ץ 5536/11 **צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום**). במסגרת עתירה זו, נמסר לעותרים ביום 21.8.2011 כי המשיב "לא יתנגד"] למעברם של העותרת וילדיה לרצועת עזה". אולם, לנוכח חומר ביטחוני עדכני (לטענת המשיב) בעניינם, מסר ב"כ המשיב באותו המכתב כי, "ככל שהעותרת תצא מרצועת עזה, לא תאושר בקשה נוספת שלה להיכנס לרצועה במהלך השנה הקרובה, אלא אם תתעורר סיבה מיוחדת או חריגה שתצדיק זאת". לאחר שיג ושיח, הסכים המשיב ביום 8.9.2011 לקצר את התקופה האמורה ל"חצי השנה הקרובה". בעקבות זאת, העתירה נמחקה ביום 11.9.2011, בהתאם לבקשת העותרים.

העתק ממכתב המשיב מיום 21.8.2011 במסגרת בג"ץ 5536/11 מצורף ומסומן **ע/19**;

העתק ממכתב המשיב מיום 8.9.2011 במסגרת בג"ץ 5536/11 מצורף ומסומן **ע/20**;

העתק מפסק הדין מיום 11.9.2011 במסגרת בג"ץ 5536/11 מצורף ומסומן **ע/21**.

56. גם ביולי 2012 נאלצו העותר, אמו ואחיו להגיש עתירה על מנת להביא למתן מענה לבקשתם, שהוגשה יותר מחודש לפני כן, לחזור מביקורם אצל בני משפחתם בישראל לחיק אבי המשפחה וביתם ברצועת עזה (בג"ץ 5441/12 **צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום**). ביום 16.7.2012, חמישה ימים לאחר הגשת העתירה, נמסר לעותרים כי יציאתם לרצועה תותר למשך שישה חודשים, ללא תנאים מגבילים נוספים. בעקבות זאת הגישו העותרים בקשה למחיקת העתירה, שנענתה על ידי בית המשפט הנכבד בפסק דין שניתן ביום 29.7.2012.

העתק ממכתב מטעם המדינה מיום 16.7.2012 בעניינם של העותרים בבג"ץ 5441/12 מצורף ומסומן **ע/22**.

57. במהלך שלוש השנים העוקבות, קיבלו העותר, אמו ואחיו מספר היתרים מתוקף נוהל "משפחות חצויות" בלי צורך להגיש עתירה. אולם, עקב החלטת המשיב מיום 23.7.2015 לצמצם את יציאתם של ישראלים לרצועת עזה (ר' **נספח ע/9**), נאלצו האם וילדיה להגיש עתירה נוספת, ביום 13.8.2015, לבית המשפט הנכבד (בג"ץ 5555/15 **צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום**). וזאת, על מנת לחדש את האישור שניתן ביום 22.7.2015 לבקשתם לחזור לעזה, אותו לא עלה בידיהם לממש בטרם החלטת המשיב האמורה מיום 23.7.2015. מספר ימים לאחר

מועד הגשת העתירה, נמסר לעותרים כי תותר יציאתם לעזה, בלי תנאים מגבילים נוספים. על כן, נמחקה העתירה ביום 6.9.2015, בהתאם לבקשת העותרים.

העתק ממכתב המשיב מיום 17.8.2015 במסגרת בג"ץ 5555/12 מצורף ומסומן ע/23.

58. בתחילת יולי 2016 יצאו העותר יחד עם אמו ואחיו מרצועת עזה על מנת לבקר את משפחתם בישראל. המשיבים אישרו שתי בקשות שהגישה האם, אחת באמצע יולי והשנייה כחודש לאחר מכן, להיתרים לחזרה לביתם בעזה. אולם, מכיוון שבנה _____ (אחיו של העותר) שבר את הרגל והיה צריך להשתקם, לא עלה בידי משפחת העותר לנצל את ההיתרים, ונאלצו להישאר בישראל.

59. בעקבות זאת ולאור נסיבות נוספות, לרבות מצבם הכלכלי הקשה ברצועה והתחלת שנת לימודים חדשה, נאלצו הורי העותר לקבל החלטה כבדה, לפיה המשפחה תתפצל בין עזה לישראל. כלומר, החליטו הורי העותר כי האם וילדיהם יעתיקו את מרכז חייהם לישראל, וכי, בהתאם למדיניות המשיבים, מכאן להבא הם יממשו את זכותם לחיי משפחה תוך ביקורים תקופתיים של האם והילדים אצל האב בעזה, באמצעות אותם היתרים שעד אז שמשו להסדרת חייהם המשותפת ברצועה.

60. בשנת 2017 קיבלו העותר, אמו ואחיו שלושה היתרים מתוקף נוהל "משפחות חצויות", אותם ניצלו בכדי להתאחד עם אבי המשפחה אשר, כאמור, נאלץ להישאר בעזה, מנותק לרוב השנה מאשתו וילדיהם. יצוין כי בקשתם האחרונה משנת 2017 להיתר יציאה לרצועה אושרה ביום 19.12.2017, בו ביום שהוגשה עתירת אי-מענה נוספת בעניינם של בני משפחת העותר (בג"ץ 9887/17 פלוני נ' אלוף פיקוד הדרום).

61. בשנת 2018 המשיכו העותר, אמו ואחיו לקבל היתרים בכדי לבקר את אבי המשפחה בעזה. בקשתם הראשונה במסגרת נוהל "משפחות חצויות" אושרה ביום 7.3.2018 ובקשתם השנייה ביום 10.7.2018, יומיים אחרי יום ההולדת ה-16 של העותר. באמצעות ההיתר האחרון הזה, יצאו העותר, אמו ואחיו לרצועת עזה ביום 29.7.2018. הם שהו ברצועה, יחד עם אבי המשפחה, למשך כחודש לפני שחזרו לביתם בישראל, תוך ציפייה שיבקר אותם שוב לקראת סוף השנה.

העתק ממכתב האישור מטעם מת"ק עזה מיום 10.7.2018 מצורף ומסומן ע/24.

ד. התאחדות העותר עם אבי המשפחה בעזה לא הותרה מזה שנתיים

62. **אולם יצוין, כי מאז שיצאו העותר, אמו ואחיו מרצועת עזה באוגוסט 2018 ועד היום, חזרתם לעזה טרם אושרה.** וזאת, על אף שנולדו לבני הזוג תינוק ביום 13.12.2018 (____), בעל ת"ז _____, שהינו כמובן אחיו הצעיר של העותר, אשר מעולם לא פגש את אביו.

העתק מתעודת הלידה של _____ צאנע מצורף ומסומן ע/25.

63. בעקבות לידתו של _____, הגישה האם בקשה להתרת יציאתם שלה ושל כלל ילדיה לרצועת עזה, בכדי להתאחד עם אבי המשפחה. אולם, ביום 28.1.2019, מסר נציג משרד ישראלים כי בקשותיהם של האם והעותר (אשר, כאמור, היה כבר מעל גיל 16, כך שבקשתו הייתה טעונה

בדיקה ביטחונית פרטנית) לא אושרו, "על רקע טעמים ביטחוניים פרטניים, אשר מטבע הדברים לא ניתן לחשפם".

העתק מהודעת הסירוב מיום 28.1.2019 מצורף ומסומן ע/26.

64. ביום 7.2.2019 הוגשה עתירה בשם של האם וחמשת ילדיה (לרבות העותר) כנגד ההחלטה השלילית בבקשתם (בג"ץ 975/19 פלוני נ' אלוף פיקוד הדרום). במסגרת תגובה מקדמית מטעם המדינה לעתירה, שהוגשה ביום 5.3.2019, נימק המשיב את החלטתו זו כדלהלן (סעיפים 36-38):

36. עמדתם העדכנית של גורמי הביטחון – על רקע המציאות הביטחונית הכללית ברצועת עזה, לאור מידע מודיעיני עדכני בעניין העותרת [האם] ומשפחתה המבסס סיכון קונקרטי הנשקף מכניסת העותרים לרצועת עזה, ועל רקע מאמצי ארגוני הטרור להסתייע באזרחי ישראל – היא כי אין להתיר את כניסת העותרים לרצועת עזה בעת הזו. כאמור, רלוונטיות לענייננו גם נסיבות כלליות עדכניות הנוגעות לכניסת ישראלים לרצועת עזה, כאשר גורמי טרור ברצועה, ובראשם ארגון חמאס, מנצלים את המדיניות ההומניטארית בה נוהגת מדינת ישראל מול רצועת עזה לטובת קידום מטרות טרור, לרבות תוך ניצול ביקור בני משפחה.

37. בענייננו, מתנגדים גורמי הביטחון בנקודת הזמן הנוכחית ליציאתם של העותרים לעזה, נוכח זאת שביציאתה הקודמת של העותרת לרצועת עזה, היא ביקשה להעביר ציוד דו-שימושי הדרוש ברישיון לתוך רצועת עזה לבקשת המזמין, אב המשפחה, בלא רישיון כאמור; נוכח זאת שממידע הקיים ברשות גורמי הביטחון עולה כי המזמין ובני משפחתו קשורים ומזוהים עם פעילי טרור בארגון חמאס, וכי קיים חשד ממשי שלפחות אחד מבני המשפחה אף היה מעורב באחרונה בפעילות טרור ממנה נפגע קשה חייל צה"ל; ולאור זאת שקיים ברשות גורמי הביטחון מידע על פיו ארגון חמאס שם לו למטרה לגייס סיוענים בקרב אזרחי ישראל הנכנסים לרצועת עזה לצורך קידום פעילויותיו – קיים חשש ביטחוני מיציאת העותרים לרצועת עזה.

38. יוער, כי הבקשה נדחתה מטעמים ביטחוניים ביחס לעותרת [האם] ולעותר 2 [_____, העותר בהליך דנן], ומשכך גם כניסתם של העותרים 3-6 [שאר הילדים, שהיו כולם מתחת לגיל 16] אינה מותרת, נוכח זאת שכאמור לעיל, סטטוס ההרשאות קובע כי יתאפשר לילדים עד גיל 18 לצאת לרצועה לביקור ההורה העזתי במידה שההורה הישראלי אינו יכול לצאת לרצועה י'ק במקרים של מחלה קשה המונעת את תנועתו/מוות/גירושין'.

העתק מתגובת המשיב (בלי נספחיה) מיום 5.3.2019 במסגרת בג"ץ 975/19 מצורף ומסומן ע/27.

65. במהלך הדיון שהתקיים בעתירה ביום 28.3.2019, טענו העותרים כי מדובר היה במספר צמיגים קטנים לשימוש בעסקו של אבי המשפחה, וכי עצם העובדה שהמשיבים הכניסו את האם וילדיה לרצועת עזה, תוך תפיסת הצמיגים, מעידה על כך כי אין בעילה זו כדי להצדיק את סירוב המשיב להתיר את חזרתם של האם וילדיה לעזה. ב"כ המשיב אף ציין, ש"לכן אמרנו שיש מידע נוסף שגם במנותק מאירוע הצמיגים מצדיק את הסירוב". לאחר שבית המשפט הנכבד עיין בחומר החסוי במעמד צד אחד, העיר כב' השופט פוגלמן כי, "ראינו את החומר, שאלנו שאלות. בנקודת הזמן הנוכחית היא לא תוכל להיכנס, לא נוכל להתערב. היא תוכל בעוד 5 חודשים מהיום להגיש בקשה, זאת לא התחייבות שהתשובה תהיה חיובית, תיעשה בדיקה דה-נובו, ביקשנו את פרק הזמן לאור העניין ההומניטרי" (הדגשה הוספה). לאור הערות בית המשפט הנכבד ביקשו העותרים לחזור בהם מעתירתם, והיא נמחקה בו

ביום בפסק דין בו רשום "את הסכמת המשיב לשוב ולבחון בקשה חדשה של העותרים 1-6 לציאה לרצועה בחלוף 5 חודשים מהיום".

העתק מפרוטוקול הדיון מיום 28.3.2019 במסגרת בג"ץ 975/19 מצורף ומסומן ע/28 ;

העתק מפסק הדין מיום 28.3.2019 במסגרת בג"ץ 975/19 מצורף ומסומן ע/29.

66. בהתאם להצעת המשיב במסגרת הדיון מיום 28.3.2019, הגישו האם וילדיה כעבור כחמישה חודשים בקשה חדשה להתרת ביקורם אצל אבי המשפחה בעזה. אולם, גם בקשה זו לא אושרה ביחס לעותר ואמו, גם הפעם "על רקע טעמים ביטחוניים פרטניים, אשר מטבע הדברים לא ניתן לחשפם". העותר, אמו ואחיו שבו ופנו לבית המשפט הנכבד ביום 7.10.2019 כנגד הסירוב החדש (בג"ץ 6625/19 **צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום**). בתגובתו המקדמית מיום 4.11.2019, הוריד המשיב מטענתו הקודמת כלפי הצידוד הדו-שימושי, אך חזר פחות או יותר על שאר נימוקיו הקודמים, כדלקמן (סעיפים 35-36):

35. בענייננו, גורמי הביטחון מתנגדים בנקודת הזמן הנוכחית לכניסתם של העותרים לעזה, **כי בהתאם למידע עדכני קיימים ברשותם, המזמין ובני משפחתו קשורים ומזוהים עם פעילי טרור בארגון החמאס. כמו כן, קיים חשד ממשי שלפחות בן משפחה אחד היה מעורב בשנה האחרונה בפעילות טרור ממנה נהרג חייל צה"ל. בנוסף קיימים ברשותם מידע על פיו ארגון חמאס שם לו למטרה לגייס סייענים בקרב אזרחי ישראל הנכנסים לרצועת עזה לצורך קידום פעילותיו.**

36. יוער, כי הבקשה נדחתה מטעמים ביטחוניים ביחס לעותרת [האם] ולעותר [_____, העותר בהליך דנן], ומשכך גם כניסתם של העותרים 3-6 [שאר הילדים, שכולם היו מתחת לגיל 16] אינה מותרת. כאמור לעיל, סטטוס ההרשאות קובע כי יתאפשר לילדים עד גיל 18 להיכנס לרצועה לביקור ההורה העוזני במידה שההורה הישראלי אינו יכול לצאת לרצועה **י"ק** במקרים של מחלה קשה המונעת את תנועתו/מוות/גירושי.

העתק מהודעת הסירוב מיום 18.9.2019 מצורף ומסומן ע/30 ;

העתק מתגובה מקדמית מטעם המשיב מיום 4.11.2019 במסגרת בג"ץ 6625/19 מצורף ומסומן ע/31.

67. במסגרת הדיון שהתקיים ביום 26.12.2019, טען ב"כ המשיב כי הסירוב נובע מ"מידע נוסף ועדכני שהצטבר מאז אותו דיון קודם" בעניינם של העותרים. מאידך, הדגיש ב"כ העותרים את הפגיעה הקשה בזכותם של העותרים לחיי משפחה, תוך התייחסות לכך שבעוד כחצי שנה _____ יהפוך לבגיר ולכן לא יוכל לבקר את אביו ברצועה במסגרת נוהל "משפחות חצויות". לאחר שעיין בחומר החסוי במעמד צד אחד, דחה בית המשפט הנכבד את העתירה, ללא צו להוצאות. בפסק דין שניתן בו ביום, נקבע כי, לאחר ש"עיינו בחומר החסוי במעמד צד אחד, [נחה דעתנו כי יש בסיס לאמור בסעיף 4 לתגובת המשיב [החוזר על האמור בסעיף 35 לה], ולפיה המזמין ובני ביתו קשורים ומזוהים עם פעילי טרור בארגון החמאס, ואף קיים חשד ממשי שלפחות בן משפחה אחד היה מעורב בשנה האחרונה בפעילות טרור ממנה נהרג חייל צה"ל".

העתק מפרוטוקול הדיון מיום 26.12.2019 במסגרת בג"ץ 6625/19 מצורף ומסומן ע/32 ;

העתק מפסק הדין מיום 26.12.2019 במסגרת בג"ץ 6625/19 מצורף ומסומן ע/33.

ה. בקשת העותר מושא העתירה דנן נדחתה במסגרת עתירתם האחרונה שלו ושל אמו ואחיו

68. על אף החלטת בית המשפט הנכבד לדחות את עתירתם הקודמת, החליטו האם וילדיה להגיש ביום 18.5.2020 בקשה חדשה להתרת ביקורם אצל אבי המשפחה בעזה. בקשה זו הוגשה כחודש וחצי בטרם יום ההולדת ה-18 של העותר, בין היתר, על מנת להתיר את כניסתו האחרונה לרצועת עזה במסגרת נוהל "משפחות חצויות". וזאת, בכדי שיוכל להיפרד מאביו, שהרי לאחר הגעתו לבגירות ושליטת זכאותו להגיש בקשות לקבלת היתרים מתוקף נוהל "משפחות חצויות", ייתכן והפעם הבאה שיותר לעותר להיכנס לעזה, בהתאם למדיניות המשיבים, תהיה לא לבקר את אביו אלא לקבורו. נוכח חשיבותו, מועד יום ההולדת ה-18 של העותר צוין בתזכורות שנשלחו על ידי נציגת המוקד לנציגי המשיבים בימים 18.5.2020, 2.6.2020, 15.6.2020 ו-17.6.2020.

העתק מבקשת העותר, אמו ואחיו מיום 18.5.2020 מצורף ומסומן ע/34;

העתקים מהתזכורות מימים 18.5.2020, 2.6.2020, 15.6.2020 ו-17.6.2020 מצורפים ומסומנים ע/35.

69. משבקשתם מיום 18.5.2020 לא נענתה לגופה בחלוף יותר מחמישה שבועות ממועד הגשתה, ובהתחשב במועד ההולך וקרוב של יום הולדתו ה-18 של העותר, נאלצו האם וילדיה להגיש עתירתם האחרונה (בג"ץ 4353/20 צאנע נ' אלוף פיקוד הדרום) (המצורפת לעתירה דנן כנספח ע/1) ביום 25.6.2020. בעתירה זו, התבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיב "לבוא וליתן טעם מדוע לא יתיר לאלתר את יציאתם של" האם וחמשת ילדיה "מישראל לרצועת עזה, על מנת שיוכלו . . . [להתאחד עם אבי המשפחה החי שם בהתאם לנוהל 'משפחות חצויות']". כמו כן, הודגש הן בפירוט הסעדים המבוקשים, הן בבקשה לקיום דיון דחוף, הן בגוף העתירה והן בפרק הסיכום, כי _____ (העותר 2 שם) מבקש כי יותר לו להיפגש בפעם האחרונה עם אביו בעזה לפני שנוהל "משפחות חצויות" יחדל מלחול עליו.

70. ביום 29.6.2020 החליט המשיב שלא לאשר את בקשותיהם של האם, _____ ואחיו _____ (שגילו מעל 16), כל אחת מהן "על רקע טעמים ביטחוניים פרטניים, אשר מטבע הדברים לא ניתן לחשפם". החלטה זו צורפה לתגובה מקדמית מטעם המשיב, שהוגשה בו ביום. על פי התגובה, "בקשת אם המשפחה (עותרת 1) ושניים מילדיה שחצו את גיל 16 (עותרים 2-3), סורבה על רקע טעמים ביטחוניים פרטניים". המשיב הוסיף כי "ההחלטה לא התייחסה לילדי העותרת 1, העותרים 4-6, שהם קטינים מתחת לגיל 16. על פי הנמסר מגורמי צה"ל, הרי שמשום שקטינים מתחת לגיל 16 נדרשים על דרך הכלל למלווה קרוב משפחה בגיר, המשמעות היא שהלכה למעשה סורבה גם בקשת העותרים שמתחת לגיל 16 (עותרים 4-6). זאת, בהתאם לנוהל המקובל גם בעת מסירת הודעה על קבלת בקשה להנפקת היתר". יצוין, כי בניגוד לאמור לעיל, סטטוס ההרשאות קובע כי ילדים מתחת לגיל 16 יכולים לקבל ליווי של אח גדול שגילו בין 16-18.

71. יודגש, כי בתגובה מקדמית זו, המשיב כלל לא נימק את הטעמים הביטחוניים שלטענתו ביססו את החלטותיו השליליות בבקשותיהם של האם, _____, ו_____. כמו כן, לא ציין המשיב האם מדובר באותם טעמים ביטחוניים פרטניים ביחס לכל אחד משלושת בני המשפחה שבקשותיהם נדחו, ואם האם מדובר באותם טעמים שפורטו במסגרת התגובה המקדמית

לעתירתם הקודמת. לא זו אף זו, המשיב כלל לא התייחס לעניינו הפרטני של _____ או לעצם העובדה שמועד יום ההולדת ה-18 שלו הולך ומתקרב. במקום זאת, טען המשיב כי "ההחלטה מהיום מהווה שינוי מהותי בתשתית העובדתית הרלוונטית, והעתירה שמלכתחילה הוגשה טרם זמנה . . . אינה עוסקת בהחלטה העדכנית בעניין העותרים. . . על כן, בנסיבות אלה," ביקש המשיב מבית המשפט הנכבד "להורות על דחיית העתירה על הסף, או למצער על מחיקתה, תוך חיוב העותרים בהוצאות".

העתק מתגובה מקדמית מטעם המשיב (על נספחיה) מיום 29.6.2020 במסגרת בג"ץ 4353/20 מצורף ומסומן ע/36.

72. למחרת היום, ב-30.6.2020, מחק בית המשפט הנכבד את העתירה ללא צו להוצאות. בפסק דינו (שמצורף לעתירה דנן כנספח ע/2), קבע בית המשפט הנכבד כי, "משעה שניתנה החלטת מת"ק עזה בקשר עם בקשת העותרים לצאת לרצועת עזה, השתנה המצע העובדתי שלאורו הוגשה העתירה, והיא מיצתה את עצמה. לפיכך, דין העתירה להימחק, תוך שמירת זכותם של העותרים לעתור נגד ההחלטה שניתנה, אם ימצאו לנכון לעשות כן, לאחר שייתנו דעתם להנמקתה, ולהחלטות שנתן בית משפט זה בעניינם בעבר הלא רחוק".

73. על כן, העתירה דנן מוגשת בהתאם לרשות שנתן בית המשפט הנכבד לעותרים בעתירה האחרונה, במסגרת פסק דינו מיום 30.6.2020, לפתוח בהליך חדש כנגד ההחלטה השלילית בבקשה מושא העתירה האחרונה. יצוין, כי בהתחשב בהחלטות שנתן בית המשפט הנכבד בשתי עתירותיהם שהוגשו בשנת 2019, ובהיותם זכאים להגיש בעתיד למשיבים בקשה חדשה בהתאם לנוהל "משפחות חצויות", החליטו האם ואחיו של העותר _____ שלא להצטרף לעתירה דנן.

74. לעומת זאת, לעותר אין את הפריבילגיה לחכות. משהפך בגיר כשבוע לאחר שבקשתו מושא העתירה האחרונה סורבה, העותר איבד את זכאותו להגיש בקשות חדשות במסגרת נוהל "משפחות חצויות". על כן, הבקשה מיום 18.5.2020 היא הבקשה האחרונה שהיה ניתן לעותר להגיש במסגרת נוהל "משפחות חצויות", והעתירה דנן מהווה הדרך היחידה שעודנה עומדת בפניו להביא לאישורה. ויוזכר, כי אם בקשה זו לא תאושר, ייתכן והפעם הבאה בה תותר כניסתו של העותר לרצועת עזה, בהתאם למדיניות המשיבים, לא תהיה לשם ביקור אצל אביו החי שם אלא לשם קבורתו.

75. נוכח כל האמור, ומשההחלטה השלילית בבקשה מושא העתירה האחרונה כלל לא נומקה, וכן על מנת לאפשר לו לקיים ביקור אחרון, במסגרת נוהל "משפחות חצויות", אצל אביו החי ברצועת עזה, לא נותר לעותר אלא לפנות בשנית לבית משפט נכבד זה בקשר לבקשה מושא העתירה האחרונה.

הטיעון המשפטי

א. המשיבים פוגעים בזכותו של העותר לחיי משפחה

76. במניעת יציאתו של העותר לרצועת עזה, מונעים המשיבים ממנו לבקר, בפעם האחרונה במסגרת נוהל "משפחות חצויות", את אביו, החי ברצועה. בכך, פוגעים המשיבים פגיעה קטלנית בזכותו של העותר לחיי משפחה. זכות זו נגזרת, בין היתר, מהזכות לכבוד האדם, ונמנית על הזכויות הטבעיות הבסיסיות והחשובות ביותר. כפי שנקבע על ידי השופטת פרוקצ'יה בפרשת **דוברין**:

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו מעגן זכויות אדם לכבוד ולחירות. . . . בתחומיה של הזכות לכבוד האדם, ניצבת זכותו של האדם למשפחה. . . . הזכות למשפחה הינה אחד היסודות המרכזיים של הקיום האנושי. היא נגזרת מההגנה על כבוד האדם, מן הזכות לפרטיות, ומן ההגשמה של עקרון האוטונומיה של רצון הפרט, המצויה בגרעינו המהותי של מושג כבוד האדם.

(בג"ץ 2245/06 **דוברין נ' שרות בתי הסוהר**, פס' 12 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה (פורסם בנבו, 13.6.2006) (אזכורים הושמטו)).

77. יחסים מיוחדים אלו בין בני אותו מעגל משפחתי זכו להכרה ולהגנת המשפט. כפי שאמר הנשיא דאז ברק בפרשת **עדאלה**:

'חובתנו הראשונית והבסיסית לקיים, לטפח ולשמור על התא החברתי היסודי והקדום ביותר בתולדות האדם, שהיה, הווה ויהיה היסוד המשמר ומבטיח את קיומה של החברה האנושית – הלוא היא המשפחה הטבעית'. . . . הקשר המשפחתי, והגנה עליו ועל מרכיביו הגרעיניים (בני הזוג וילדיהם), מונח ביסוד המשפט הישראלי. למשפחה תפקיד חיוני ומרכזי בחייו של היחיד ובחייה של החברה. הקשרים המשפחתיים, עליהם מגן המשפט ואותם הוא מבקש לפתח, הם מהחזקים ומהמשמעותיים ביותר בחייו של אדם.

(בג"ץ 7052/03 **עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים**, פ"ד סא(2) 202, פס' 25 לחוות דעתו של הנשיא ברק (2006) (הדגשה הוספה) (אזכור הושמט) (להלן: **עניין עדאלה**)).

78. הזכות לחיי משפחה כוללת בחובה גם את זכותם של ילדים לגדול אצל הוריהם ואת זכותם של הורים לגדל את ילדיהם. כפי שנקבע ברע"א 669/00 **פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד נד(3) 196, 209 (2000), "קיימת זכות טבעית ובסיסית להורים לגדל את ילדם".

79. כמו כן, חלק מהזכות לחיי משפחה היא זכותו וחובתו של כל אדם לדאוג להוריו ולכבדם. יפים לעניין זה דבריו של המשנה לנשיא דאז מנחם אלון על חובת כיבוד הורים:

הקשר בין ילד להוריו ומצוות כיבוד הורים יסוד מוסד ועיקרון מקודש הם במורשת ישראל מקדמת דנא, ובכל חברה אנושית בת תרבות; והוא הדיבר החמישי שבעשרת הדיברות: 'כבד את אביך ואת אמך' (שמות, כ, יב[א]; דברים, ה, טז[ב]). וכל כך למה? על שום ש'שלושה שותפין הן באדם: הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו' (קידושין, ל, ב[ג]). וצא ולמד עד היכן מגעת חובת כיבוד אב ואם בעיניהם ובמעשיהם של חכמים. וכך מסופר על רבי טרפון (מגדולי התנאים שבמאה הראשונה לספירה): 'רבי טרפון היתה לו אם זקנה. כל אימת שביקשה לעלות על יצועה, גחן בפניה ועלתה, וכל אימת שיורדת היתה מיצועה, התכופף ונחתה עליו. יום אחד השתבח בבית המדרש במעשיו. אמרו לו: עדיין לא הגעת לחצי כיבוד. כלום זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה?' (קידושין, לא, ב[ג], בתרגום לעברית. . . .)

(ע"א 1482/92 **הגר נ' הגר**, פ"ד מז(2) 793, 805 (1993)).

80. בהתאם לאמור, ולנוכח חשיבותו העליונה של "הקשר המשפחתי" בחייו של היחיד ובחייה של החברה, מוקנית לכל אדם, הן על פי המשפט הישראלי והן על פי המשפט הבינלאומי, זכות לחיי משפחה (עניין **עדאלה**, הנ"ל, בפס' 25 לחוות דעתו של הנשיא ברק). כנגד זכות בסיסית וחיונית זו, מוטלת על המשיבים החובה לכבד את המעגל המשפחתי של העותרים. והרי, נקבע על ידי בית משפט נכבד זה כי "ישראל מחויבת להגנה על התא המשפחתי מכוחן של אמנות בין-לאומיות" (בג"ץ 3648/97 **סטמקה נ' שר הפנים**, פ"ד נג(2) 787, 728 (1999)).

81. בין היתר, תקנה 46 לאמנה בדבר הדינים והמנהגים של מלחמה ביבשה לרבות תקנות בקשר לדיני ומנהגי המלחמה ביבשה (האג 1907) (להלן: אמנת האג (1907)), המהווה דין בינלאומי מנהגי, קובעת:

יש לכבד את כבוד המשפחה וזכויותיה, חיי אדם, רכוש פרטי, וכן את אמונות-הדת ומנהגי הפולחן.

82. מחקרו המקיף של הוועד הבינלאומי של הצלב האדום שפורסם בשנת 2005, במטרה לזהות את כללי המשפט ההומניטרי הבינלאומי המנהגי, מכיר את חובת המדינה להגן על חיי משפחה כאחד מכללים אלה:

Family life must be respected as far as possible.

(Jean-Marie Henckaerts & Louise Doswald-Beck, [1 Rules] Customary International Humanitarian Law 379-83, Rule 105 (Int'l Comm. Red Cross ed., 2005, Cambridge University Press 2009)).

83. חובת המדינה להגן על התא המשפחתי והזכות לחיי משפחה מוכרת גם במקורות בינלאומיים נוספים, ובין היתר: סעיף 27 לאמנת ג'נבה בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה (1949) (להלן: אמנת ג'נבה הרביעית); סעיף 10 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות (1966), כ"א 1037; סעיפים 17 ו-23 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (1966), כ"א 1040; סעיף 12 וסעיף 16(3) להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם (1948); וסעיפים 8 ו-12 לאמנה להגנת זכויות אדם וחירויות יסוד (1950).

84. יצוין, כי על דרך הכלל, הזכות לחיי משפחה כוללת את זכותו של אזרח להתגורר יחד עם בני משפחתו הגרעינית במדינתו. כפי שנקבע בעניין **סטמקה** (הנ"ל, בעמ' 787):

מדינת ישראל מכירה בזכותו של האזרח לבור לו בן-זוג כרצונו ולהקים עמו משפחה בישראל. ישראל מחויבת להגנה על התא המשפחתי מכוחן של אמנות בין-לאומיות... והגם שאמנות אלו אינן מחייבות מדיניות זו-או-אחרת בנושא של איחוד משפחות, הכירה ישראל – הכירה ומכירה היא – בחובתה לספק הגנה לתא המשפחתי גם על דרך מתן היתרים לאיחוד משפחות. כך סיפחה עצמה ישראל לנאורות שבמדינות, אותן מדינות המכירות – בכפוף לסייגים של ביטחון המדינה, שלום הציבור ורווחת-הציבור – בזכותם של בני משפחה לחיות בצוותא-חדא בטריטוריה שיבחרו בה.

85. אולם, עם חקיקת הוראת השעה (ומתן החלטת הממשלה מס' 3598), נשללה מהרבה מהמשפחות החצויות – וביניהן משפחת העותר – הזכות להתגורר ביחד בישראל. קיומה של האפשרות להמשיך ולקיים חיי משפחה תקינים בשטחים (ובענייננו, ברצועת עזה) עמד בבסיס הכרעת בית המשפט הנכבד להותיר את הוראת השעה על כנה בעניין **עדאלה**, הנ"ל. וזאת, בהתאם לטענת המדינה באותו עניין, לפיה מדובר בהוראה מידתית וחוקתית, כיוון

שהיא אינה מונעת לחלוטין את הזכות לחיי משפחה, אלא מגבילה אותה בלבד, שכן ניתן לממשה בשטחים. לדברי הנשיא דאז ברק:

בכל הנוגע לזכות לחיי משפחה, טוענים המשיבים כי הוראת השעה 'איננה מונעת התקשרות לחיי משפחה, איננה מונעת בחירה אוטונומית בבן הזוג, ואיננה מאיינת את הזכות לחיי משפחה מעיקרה, אלא היא אינה מאפשרת את מימושה של הזכות במדינת ישראל דווקא'.

...

בוודאי שחוק האזרחות והכניסה לישראל אינו מונע מבן זוג ישראלי להינשא לבן זוגו מהאזור. החופש להינשא נשמר. זאת ועוד: לרוב אין מונעים מבן הזוג הישראלי לעבור לאזור (כל אדם חפשי לצאת מישראל: סעיף 6(א) לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו). בכך הוא רשאי, כמובן, לממש את זכותו לקיום התא המשפחתי מחוץ לישראל. אני מניח – בלא שנמסרו לנו לעניין זה כל פרטים – כי במרבית המקרים יקבל בן הזוג הישראלי היתר מהמפקד הצבאי להיכנס לאזור.

(עניין **עדאלה**, הנ"ל, בפס' 14 ו-42 לחוות דעתו של הנשיא ברק).

86. אולם, משהפך העותר לבגיר לפני כחודש, נשללה ממנו גם הזכות לקיים חיי משפחה תקינים עם אביו ברצועת עזה. כאמור, אם בקשתו מושא העתירה האחרונה לקיים ביקור אחרון עם אביו בעזה במסגרת נוהל "משפחות חצויות" לא תאושר, ייתכן והפעם הבאה בה תותר כניסתו של העותר לעזה תהיה לא לבקר את אביו אלא לקוברו.

ב. בדחיית הבקשה מושא העתירה האחרונה, פגעו המשיבים בעיקרון טובת הילד

87. כפי שנקבע כבר בע"א 209/54 **שטיינר נ' היועץ המשפטי לממשלת ישראל**, פ"ד ט 241, 250 (1955), "מבחן טובת הילדים הוא עיקרון שאין למעלה הימנו". קיומה של האמנה בדבר זכויות הילד (1989), כ"א 1038, אשר אושרה על ידי מדינת ישראל בשנת 1991, וחקיקת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, חיזקו אף יותר את מעמדו של הילד כנושא זכויות עצמאי, וכאישיות עצמאית במשפט.

88. בפסיקה הודגש לא אחת, כי כאשר דנים בטובת הילד יש לתת משקל רב ביותר לשיקול זה. "משהתרום המחוקק לדרגת התפיסה המודרנית – ובתפיסה מודרנית זו נוקטים חכמי ישראל זה עידן ועידנים – כי הילד אינו 'אובייקט'... אלא הוא עצמו 'סובייקט', הוא גופו 'בעל-דין'... הרי לא יתכן להתעלם מן האינטרסים שלו בשום צירוף מסיבות שהוא" (שם).

89. אולם, נדמה שהמשיב "[ה]תעלם מן האינטרסים" של העותר, אשר היה קטין הן בעת הגשת הבקשה מושא העתירה האחרונה הן בעת דחייתה (שם). המשיב לא נתן את המשקל הראוי לאינטרס העליון של העותר לקיים ביקור אחרון עם אביו החי ברצועה, בטרם שלילת זכאותו של העותר לקבל היתרים מתוקף נוהל "משפחות חצויות".

90. יצוין, כי שלילת זכותו של ילד ישראלי לבקר את הורו העזתי, במקרים בהם אי יכולתו של הורו הישראלי ללוות אותו לרצועה לא נובע ממחלה קשה המונעת את תנועתו או ממותו או גירושיו מההורה העזתי, מהווה הפרה חמורה הן של עיקרון טובת הילד הן של זכות הילד לקיים חיי משפחה עם הורו העזתי.

91. בהקשר זה יודגש, כי במסגרת בג"ץ 10336/06 **אבו חוצה נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם בנבו, 27.12.2006), אישרו המשיבים את כניסתם של קטינים לעזה, ללא ליווי אמם הישראלית,

לצורך ביקור דודיהם העזתיים במהלך החגים, וזאת, כאשר אי יכולתה של האם ללוות את ילדיה נבע דווקא ממניעה ביטחונית. לדבריה של כב' השופטת פרוקצ'יה באותו העניין :

מהעתירה עולה כי משפחת העותרים קבלה מעמד של תושבי קבע ואזרחי ישראל. גילאי הילדים מ-3 עד 17. על פי העתירה, עד לעת האחרונה, נהגו העותרת וילדיה הקטינים לבקר את אחיה ואחיותיה ברצועת עזה, בעיקר בחגים. לאחרונה, נמנע המשיב 1 (להלן – המשיב) ממתן היתר לעותרים לבקר את קרוביהם, בנימוק של מניעה בטחונית, ועל רקע זה הוגשה העתירה.

בתגובת המדינה ערב הדיון בעתירה, היא הודיעה כי, לאחר שיקול נוסף, נעתר המשיב לבקשת העותרים ככל שהדבר נוגע לקטינים, וכי יציאתם לביקור בעזה תותר. כן הוסבר בתגובה כי המדינה אינה עומדת על קיום התנאי המקובל לפיו יציאת הקטינים לאיזור תותנה בליווי מבוגר אחראי, וזאת מאחר שבמקרה זה נמסר מטעם המשפחה כי אין אדם מתאים היכול לסייע בענין זה. לאור האמור, העתירה מתייתרת בכל הקשור לעותרים 2 עד 8.

אשר לעניינה של העותרת – היא אימם של העותרים 2 עד 8 – עומד המשיב בסירובו להתיר את יציאתה לביקור באיזור, וזאת מטעמי מניעה בטחונית.

בהסכמת ב"כ העותרת, עיינו בחומר חסוי במעמד צד אחד. נחה דעתנו כי יש בחומר זה כדי לבסס את עמדת המשיבים בדבר קיומה של מניעה בטחונית ליציאתה של העותרת לעזה. אנו ערים לעובדה כי עד לתחילת שנת 2006 הותרה יציאתה לביקורי משפחה בעזה, אולם החומר בו עיינו, שהוא בעל אופי עדכני, מסביר את השינוי שחל בעמדת המשיב, ולא ראינו להתערב בשיקול דעתו בענין זה.

על פי סעיף 24(א) לחוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005, לא יכנס ישראלי לשטח חבל עזה בלא היתר מטעם המפקד. הגורם המוסמך לאשר כניסת ישראלים לחבל עזה הוא אלוף פיקוד הדרום, ובידו שיקול הדעת בענין התרת כניסתם של ישראלים לאיזור זה. בין שיקוליו עומד, מצד אחד, החשש כי כניסת ישראלים לעזה תיצור סיכונים בטחוניים משמעותיים בשל נסיונות צפויים של ארגוני הטרור לשלבם בפעילותם, לקידום מטרותיהם; מצד שני, נשקלים בהקשר זה היבטים הומניטריים הקשורים בצרכיהם הטבעיים של אזרחים ישראלים לבקר את קרובי משפחתם ברצועה, במיוחד במהלך החגים.

בנסיבות ענין זה, באיזון בין השיקולים השונים, מצא אלוף הפיקוד לנכון להתיר את כניסת ששת העותרים הקטינים לעזה, ולמנוע את כניסת אימם העותרת לאיזור בשל מניעה בטחונית כאמור. איננו רואים מקום להתערב בהחלטה זו, על האיזונים הקיימים בריקעה. לאור האמור, איננו רואים מנוס מדחיית העתירה ככל שהדבר נוגע לעותרת.

92. אם היה מוקם להתיר את יציאתם לרצועת עזה של העותרים הקטינים בעניין **אבו חוצה**, הנ"ל, לצורך ביקור אצל דודיהם, על אף המניעה הביטחונית שהוטלה על אמם, אז מקל וחומר יש מקום להתיר את ביקורו האחרון (במסגרת נוהל "משפחות חצויות") של העותר בהליך דן אצל אביו בעזה. יצוין, כי כיום, העותר לא יוכל לבקר את אביב פעם בשנה במהלך החגים – אופציה זו נשללה מבני משפחות חצויות לפני למעלה מעשור.

ג. המשיבים הפרו את חובות ההנמקה והשימוע ושללו מהעותר את זכות הטיעון

93. כאמור, בקשותיהם (מושא העתירה האחרונה) של העותר, אמו ואחיו _____ נדחו על ידי המשיב "על רקע טעמים ביטחוניים פרטניים, אשר מטבע הדברים לא ניתן לחשפם". המשיב כלל לא נימק אותם "טעמים ביטחוניים" בתגובתו המקדמית לעתירה האחרונה (ר' נספח ע/36). בכך, הפר המשיב את חובת ההנמקה החלה עליו בהיותו רשות ציבורית, ושלל מהעותר את זכות השמיעה שלו.

94. מטרתה של חובת ההנמקה הינה "למנוע החלטות מינהליות שרירותיות וסתומות ולהניח יסוד לקיום ביקורת, הן מינהלית והן שיפוטית, על החלטות עובדי הציבור" (רענן הר-זהב

המשפט המינהלי הישראלי 239 (1996)). חובת ההנמקה נועדה להגשים גם את אחד מכללי הצדק הטבעי – זכות הטיעון של העותרים – ולהשתית את הבסיס לקיום חובת השימוע. שהרי בהיעדר הנמקה, לא יכולים העותרים להתגונן מפני ההחלטה ולהשפיע עליה מבעוד מועד או לאחר שניתנה, אם בדרך של בקשה לשיקול מחדש המוגשת לידי הרשות הציבורית, ואם בדרך של עתירה לבית משפט נכבד זה.

95. יפים לעניין זה דבריו של כב' השופט (כתוארו אז) ברק בפרשת **אבו רומי** :

המקרה שלפנינו מדגים יפה את החשיבות הרבה שיש ליחס לשמירה קפדנית של הכללים בדבר זכות השמיעה. משלא ניתנה לעותר האפשרות לשימוע את התלוות נגדו ולהשמיע את תגובתו שלו, התגבשה בו ההכרה, כי שיקולי הרשויות הם פסולים ומפלים, והאמון שלו כאזרח באמינות השלטון התערער. מצב דברים זה באים הכללים בדבר זכות השמיעה למנוע, שכן הם מכוונים לא רק לכך שהלכה למעשה ייעשה צדק עם הנפגע, אלא הם מכוונים גם להבטיח את האמון של הציבור בפעילותם התקינה של השלטונות. . . . זכות זו אין משמעותה אך הליך פורמלי של הזמנה ושמיעה. זכות השמיעה משמעותה הזכות לשמיעה הוגנת. זכות זו משמעותה מתן הזדמנות נאותה להגיב על מידע שנתקבל, והעשוי להשפיע על ההחלטה בעניינו של העותר. **על-כן, אין מקיימים כהלכה את זכות השמיעה, אם אין מפנים את תשומת לבו של הפונה למידע, שנתקבל בעניינו, ומאפשרים לו להגיב עליו כראוי.** (בג"ץ 656/80 **אבו רומי נ' שר הבריאות**, פ"ד לה (3) 185, 188-189 (1981) (הדגשה הוספה) (אזכורים הושמטו)).

96. גם כאשר היקף ההנמקה מוגבל בשל שיקולי ביטחון, עדיין "אין בכך בהכרח כדי למנוע גילוי נימוקים באופן מוחלט" :

פטור מגילוי נימוקים, עובדות או מסמכים כאשר הגילוי עלול לפגוע בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה מקובל על המחוקק ועל בית המשפט בהקשרים שונים. ואם יש כאן מקום לתמיהה, אין זה בגלל עצם הפטור, אלא בגלל היקף הפטור. שכן, מצד אחד, סביר הדבר שעובד הציבור לא יהיה חייב לגלות נימוקים להחלטתו במידה שיהיה בכך כדי לפגוע בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה. אולם, מן הצד השני, **אין בכך בהכרח כדי למנוע גילוי נימוקים באופן מוחלט.** (יצחק זמיר **הסמכות המינהלית** כרך ב 915 (מהדורה ראשונה, 1996) (הדגשה הוספה)).

ובמקום אחר :

גם בהחלטה סטנדרטית, אין די בכך שהרשות תנמק את החלטתה באופן כללי וסתמי תוך ציון 'הכותרת' של טעמיה וללא התייחסות עניינית וספציפית לנסיבות המקרה הנידון. **דהיינו, בהודעה בנוסח 'בקשתך נדחתה מטעמי ביטחון' – לא סגי.** (יואב דותן "חובת ההנמקה של רשויות מינהל וגופים נבחרים" **מחקרי משפט** יט 5, 37 (2002) (הדגשה הוספה)).

97. אולם, בעניינו של העותר, נימקו המשיבים את החלטתם השלילית "באופן כללי וסתמי תוך ציון 'הכותרת' של טעמי[הם] [בלבד], וללא התייחסות עניינית וספציפית לנסיבות המקרה הנידון" (שם). כאמור, בקשת העותר נשוא העתירה האחרונה נדחתה **"על רקע טעמים ביטחוניים פרטניים"**. אולם, לעומת טענתם המופרכת של המשיבים, לפיה **"מטבע הדברים לא ניתן לחשוף"** טעמים אלה, אין בהיותם טעמים **ביטחוניים** "בהכרח כדי למנוע גילוי נימוקים באופן מוחלט" (זמיר, הנ"ל).

98. אמנם קיבלו העותר, אמו ואחיו פרפרזות רחבות יחסית במסגרת שתי עתירותיהם משנת 2019. אולם, בתגובה המקדמית לעתירה האחרונה, לא ציין המשיב האם מדובר כיום באותם

טעמים שפורטו בעבר. כמו כן, לא ציין המשיב האם אותם טעמים מיוחסים במשקל שווה לעותר, אמו ואחיו ____, או האם יש שיקולים שונים כלפי כל אחד מהם. כך או כך, יודגש כי בהתאם לסטטוס ההרשאות, כניסתו של העותר לעזה ללא ליווי אמו תותר לשבוע במקום חצי שנה – דבר שככל הנראה יפחית את משקלם של הטעמים הביטחוניים וישפיע על האיזון בינם לבין הפגיעה החמורה בזכותו של העותר להיפרד מאביו.

99. במגרש המשפטי, עומד העותר מול המשיבים, יריביו החזקים ממנו שבעתיים, כמתאגרף שענינו מכוסות על ידי אותם יריבים. אי לכך, מבקש העותר כי יוסר האיפול בעניינו ותימסר לו ההנמקה המפורטת והמשמעותית העומדת בבסיס החלטת המשיבים לדחות את בקשתו האישית והנפרדת לבקר את אביב בעזה בפעם האחרונה במסגרת נוהל "משפחות חצויות". רק אז יוכל העותר לממש את זכות השמיעה שלהו, "להגיב . . . כראוי" על טענת המשיבים שמבססת, לכאורה, את החלטתם לאסור על יציאתו לרצועת עזה, ולהגן על זכויותיו היסודיות לחיי משפחה ולחופש התנועה (פרשת **אבו רומי**, הנ"ל, בעמ' 189).

ד. המשיבים פוגעים בזכותו של העותר לחופש התנועה

100. במניעת יציאתו של העותר לרצועת עזה, פוגעים המשיבים גם בזכותו לחופש תנועה. הזכות לחופש התנועה מהווה את הביטוי המרכזי לאוטונומיה של האדם, לבחירתו החופשית ולמימוש יכולותיו. חשיבותה הרבה של הזכות לחופש תנועה נעוצה בכך שחופש התנועה הוא הכוח המניע את מארג זכויותיו של האדם, והגבלתו גוררת אחריה בהכרח פגיעה בזכויות אדם נוספות הנוגעות לכל תחומי החיים. וכאן, הפגיעה החמורה בזכותו של העותר לחיי משפחה, היא התוצאה הישירה והבלתי נמנעת מהגבלת חופש התנועה שלו.

101. במשפט המנהלי-חוקתי הישראלי, הזכות לחופש תנועה מעוגנת בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. היא מוכרת כזכות יסוד בסיסית, אשר "עומדת בשורה הראשונה של זכויות האדם" ומצויה "ברמה הגבוהה ביותר במידרג הזכויות בישראל" (בג"ץ 1890/03 **עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(4) 736, 754 (2005) (אשר מצטט את דברי הנשיא ברק בבג"ץ 5016/96 **חורב נ' שר התחבורה**, פ"ד נא(4) 1, 51, 53 (1997)). וכן, הזכות לחופש תנועה כוללת את הזכות לצאת מארץ מגוריו ולחזור אליה.

102. במשפט זכויות האדם הבינלאומי הזכות לחופש תנועה מעוגנת, בין היתר, בסעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (1966), כ"א 1040, אשר נחתמה על ידי ישראל בשנת 1966 ואושררה על ידיה בשנת 1991; בסעיף 13 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם (1948); ובסעיף 2 לפרוטוקול הרביעי לאמנה להגנת זכויות אדם וחירויות יסוד (1963).

סיכומם של דברים

103. העותר מבקש לבקר את אביו החי ברצועת עזה, בפעם האחרונה במסגרת נוהל "משפחות חצויות". אם בקשתו מושא העתירה האחרונה לא תאושר, ייתכן והפעם הבאה בה יותר לו לצאת לעזה לא תהיה לבקר את אביו אלא לקבורו.

104. במניעת יציאתו של העותר לרצועת עזה, פוגעים המשיבים פגיעה קטלנית בזכותו לחיי משפחה וכן בזכותו לחופש תנועה. חלפו כמעט שנתיים מאז התירו המשיבים לעותר להיפגש

עם אביו, ואם לא יחזרו בהם מהחלטת השלילית בבקשת העותר מושא העתירה האחרונה, הפגישה האחרונה הזאת עלולה להיות הפגישה האחרונה שלהם, פשוטו כמשמעו.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש בראש העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיבים להופכו למוחלט. כמו כן מתבקש בית המשפט הנכבד להטיל על המשיבים את הוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד.

עתירה זו נתמכת בתצהיר שנחתם בפני עו"ד ישראלי ונשלח למוקד בפקס, בתיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהיר זה, ואת ייפוי הכוח שאף הם נשלח בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותרים לבין באי כוחם.

6 באוגוסט, 2020

אהרון מיילס קורמן, עו"ד
ב"כ העותרים

[ת.ש. 69523]